

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: "Προσανατολισμός στην εργασία σήμερα"

Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ:

κα. Παπανικολάου

ΟΙ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ:

Βασιλική Χρυσανθοπούλου

Κωνσταντίνα Κωστοπούλου

ΠΑΤΡΑ 1996

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	2237
----------------------	------

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο	2
Προέλευση και ιστορική εξέλιξη	2
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο	14
Έννοια Σκοποί Ε.Π.	14
Η εφαρμογή του επαγγελματικού προσανατολισμού στο σχολείο.	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο	21
Η σημασία του προσανατολισμού στην εργασία	21
Μέσα και μέθοδοι του προσανατολισμού της εργασίας	25
Η σημασία της επαγγελματικής επιλογής	27
Διαφορά Ε.Ε. και Ε.Π.	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο	30
Η εργασία ως καθήκον και δικαίωμα	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ	32
Εργασία-επάγγελμα -αναγκαιότητα του Ε.Π.	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο	36
Επάγγελμα-ειδίκευση	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7ο	43
Το πρόβλημα της εκλογής επαγγέλματος	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8ο	48
Οι επιδράσεις στην σχολική και επαγγελματική κατεύθυνση των νέων	48
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9ο	60
Πληροφόρηση και ισότητα ευκαιριών	60
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10ο	62
Πληροφόρηση και κοινωνικό-επαγγελματικές προακαταλήψεις	62
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11ο	67
Αγορά εργασίας	67
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12ο	73
Εκλογή επαγγελματικής σταδιοδρομίας	73
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13ο	85
Υπάρχει περίπτωση παραπέρα βελτίωσης	85
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14ο	87
Προτάσεις-Προβλέψεις-Συμπεράσματα	87
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	89

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

Προέλευση και ιστορική εξέλιξη

Ένα από τα πιο ενδιαφέροντα προβλήματα στην ζωή του ανθρώπου είναι η εκλογή του επαγγέλματος. Όλοι οι άνθρωποι δεν είναι ικανοί για όλες τις εργασίες. Ο καθένας μπορεί να προκόψει και να αναδειχτεί στο επάγγελμα που ταιριάζει στο χαρακτήρα του, στις ικανότητες και δεξιότητές του. Γι' αυτό προέχει να διερευνήσουμε τις ικανότητες, τα ενδιαφέροντα και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του ατόμου, έτσι ώστε να πετύχουμε στη σωστή επιλογή του επαγγέλματος.

Η συστηματική και επιστημονική καθοδήγηση του ατόμου για την εκλογή επαγγέλματος πραγματοποιείται με την ορθολογική εφαρμογή του προσανατολισμού στην εργασία ή του επαγγελματικού προσανατολισμού. Αντικειμενικός σκοπός του δεσμού αυτού είναι γενικά να βοηθήσει τα άτομα να γνωρίσουν τον κόσμο των επαγγελμάτων, να καταστρώσουν το επαγγελματικό τους σχέδιο και το κυριότερο απ' όλα, να γνωρίσουν τον εαυτό τους (η διερεύνηση του ατόμου είναι μια από τις δυσκολότερες, αλλά ίσως η πιο ενδιαφέρουσα φάση του προσανατολισμού στην εργασία).

Το πρόβλημα του προσανατολισμού στην εργασία είναι ένα πρόβλημα που έχει τεθεί σ' όλες τις εποχές. Την σπουδαιότητα του επαγγέλματος είχαν αντιληφθεί οι Αρχαίοι Έλληνες. Ο Ησίοδος θέλησε την προσαρμογή της αγωγής προς τις απαιτήσεις της οικονομικής και κοινωνικής ζωής, ο Σόλων όρισε μέσα από τη νομοθεσία του ότι οι γονείς πρέπει να μαθαίνουν στα παιδιά τους μια τέχνη. Ο Αριστοτέλης και ο Πλάτωνας τόνισαν την σημασία της επαγγελματικής καταλληλότητας και την ανάγκη, για την

πρόοδο των ατόμων, να συνδυαστεί το μορφωτικό έργο βάσει των φυσικών ικανοτήτων του ατόμου. Επίσης με τη σημασία του επαγγέλματος ασχολήθηκε ο Ξενοφώντας, ο Πλούταρχος κ.α.

Τον Μεσαίωνα (ακόμα στις συντεχνίες της Δυτικής Ευρώπης), ο δεσμός αυτός έλαβε σταδιακά μεγάλη ανάπτυξη χάρη στις προόδους της επιστήμης, της τεχνικής και της μηχανοκρατίας.

Ουσιαστικά, οι ιδέες για τον επαγγελματικό προσανατολισμό άρχισαν να διαμορφώνονται από τα μέσα του 19ου αιώνα, όταν για πρώτη φορά στο βιβλίο “οδηγός για την εκλογή μιας καταστάσεως”, που εκδόθηκε στη Γαλλία, επιχειρείται μια ανάλυση των επαγγελμάτων καθώς και των ικανοτήτων που είναι αναγκαίες για την άσκησή τους.

Αλλά χρειάστηκε να περάσει πολύς καιρός, δηλαδή ως τα τέλη του 19ου αιώνα, για να αναπτυχθεί ο επαγγελματικός προσανατολισμός παράλληλα προς ένα άλλο δεσμό, την επαγγελματική επιλογή που άρχισε να εφαρμόζεται πολύ νωρίτερα σε ορισμένες χώρες.

Με την βιομηχανική ανάπτυξη προέκυψε η ανάγκη της αναζητήσεως των ικανοτήτων του ατόμου, που αποτελεί μια αξιόλογη φάση του επαγγελματικού προσανατολισμού, όπως και η ανάγκη της διερευνήσεως των ικανοτήτων, που αποτελεί τη θεμελιώδη προϋπόθεση στην εκλογή του καλύτερου για μια δεδομένη δραστηριότητα. Εξάλλου η συχνότητα των εργατικών ατυχημάτων, στάθηκε αφορμή για την μελέτη της ανθρωπίνης δραστηριότητας που αποτελεί τον πρωταρχικό παράγοντα της οικονομικής ζωής. Έτσι γεννήθηκε η “εφηρμοσμένη ψυχολογία” που αναπτύχθηκε

ταυτόχρονα σε πολλές χώρες της Δυτικής Ευρώπης, την Κίνα, και τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Με το πέρασμα στον 20ο αιώνα η αρχή “ο κατάλληλος άνθρωπος στην κατάλληλη θέση” έγινε μια αναγκαιότητα που οδήγησε στην ορθολογική οργάνωση των Υπηρεσιών Επαγγελματικού Προσανατολισμού. Για την εφαρμογή της αρχής αυτής αναζητήθηκε η βοήθεια της ψυχολογίας και επαγγελματικός προσανατολισμός αποτέλεσε αντικείμενο ιδιαίτερης μελέτης και κλάδο της “εφαρμοσμένης ψυχολογίας”. Οι Υπηρεσίες που οργανώθηκαν και λειτούργησαν κατά τρόπο που από το ένα μέρος να παρέχουν οδηγίες, συμβουλές και πληροφορίες στα άτομα για την επιλογή τύπου σπουδών ή επαγγέλματος και από το άλλο να διευκολύνουν την ορθολογική κατανομή του εργατικού δυναμικού, βάση των εξελίξεων και των απαιτήσεων της οικονομίας.

Με δύο λόγια, ο επαγγελματικός προσανατολισμός υπό την στενή έννοια της λέξεως, έτσι κάπως ορίζεται στα πλαίσια της απασχολήσεως, γεννήθηκε κατά το 19ο αιώνα, αλλά άρχισε να αναπτύσσεται με γοργό ρυθμό από τις αρχές του αιώνα μας μέχρι σήμερα, χάρη στην άνοδο της εργατικής τάξεως, της βιομηχανικής αναπτύξεως, της αυξήσεως, της κρατικής δραστηριότητας και του πολυσύνθετου της επαγγελματικής και επιχειρηματικής δράσεως.

Μεγάλη ώθηση στο θεσμό έδωσε η ανάγκη που αντιμετώπισε κάθε χώρα σε ειδικευμένο εργατοτεχνικό προσωπικό. Έτσι, στο Βέλγιο, που χαρακτηρίζεται ένα από τα λιμάνια του επαγγελματικού προσανατολισμού και της επιστημονικής μελέτης του παιδιού, ιδρύθηκαν και λειτούργησαν υπηρεσίες επαγγελματικού προσανατολισμού πριν από τον Β΄ Παγκόσμιο

Πόλεμο. Το 1939 στη Λιέγη εγκαινιάστηκε το πρώτο επαρχιακό Γραφείο Επαγγελματικού Προσανατολισμού, που ήταν στη διάθεση όλων των νέων της περιοχής. Το 1945 ιδρύθηκε η Υπηρεσία Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Τοποθετήσεως Εφήβων. Η υπηρεσία αυτή οργανώθηκε βαθμιαία και αποτέλεσε τμήμα του όλου συστήματος εξειδικεύσεως του εργατικού δυναμικού.

Οι Βρυξέλες διαθέτουν σήμερα ένα Διακοινοτικό Γραφείο Επαγγελματικού Προσανατολισμού και ένα Εργοστάσιο Εργολογίας στο Ινστιτούτο Ανωτέρων Σπουδών του Βελγίου. Εξάλλου λειτουργούν εκατοντάδες Γραφεία επαγγελματικού προσανατολισμού και είναι επανδρωμένα με ειδικευμένα στελέχη που εργάζονται κάτω από την εποπτεία του Εθνικού Κέντρου Επαγγελματικού Προσανατολισμού.

Στην Κίνα, ιδρύθηκε το 1937 η Κινέζικη Ένωση Επαγγελματικής Εκπαιδεύσεως που επιδίωξε να προωθήσει τον επαγγελματικό προσανατολισμό. Πάρθηκαν ορισμένα μέτρα για να εξοικειωθεί ο πληθυσμός με το αντικείμενο του δεσμού, ενώ μεταξύ του 1939 και 1942 ιδρύθηκαν έξι κέντρα Επαγγελματικού Προσανατολισμού στα μεγαλύτερα αστικά κέντρα.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες, ο Επαγγελματικός Προσανατολισμός εφαρμόστηκε πριν από τον πόλεμο, σε ευρεία κλίμακα μέσα στα σχολεία και σε περιορισμένη κλίμακα στις υπηρεσίες εξειδικεύσεως του εργατικού δυναμικού (παροχή επαγγελματικών συμβουλών).

Στις περισσότερες Πολιτείες θεσπίστηκαν διατάξεις που καθιέρωσαν θέσεις Κρατικών Επιθεωρητών Επαγγελματικών Προσανατολισμού και

Επαγγελματικής Ενημερώσεως. Οι επιδωρητές αυτοί είναι επιφορτισμένοι κυρίως με την ανάπτυξη, τη βελτίωση και το συντονισμό των Υπηρεσιών Επαγγελματικού Προσανατολισμού και της επαγγελματικής ενημερώσεως στο εσωτερικό της κάθε Πολιτείας. Τέλος, ένας σημαντικός αριθμός του καθηγητικού σώματος στράφηκε προς τις δραστηριότητες του σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού, ενώ σημειώθηκε, τα τελευταία χρόνια μια σημαντική βελτίωση των σχετικών Υπηρεσιών που λειτουργούν μέσα στα σχολεία.

Στις Ανατολικές χώρες, ο επαγγελματικός προσανατολισμός, άρχισε να εφαρμόζεται πριν από τον Πόλεμο και κυρίως μέσα στα σχολικά πλαίσια. Όλοι οι δάσκαλοι εκπαιδεύονται κατάλληλα και πολλοί από αυτούς εξειδικεύονται στα θέματα του δεσμού, για να τον εφαρμόσουν σε όλες τις τάξεις των σχολείων στοιχειώδους εκπαίδευσεως.

Ιδιαίτερα στη Ρωσία κατά το 8ο έτος της ηλικίας όλοι οι μαθητές επισκέπτονται Τοπικό Παραγωγικό Κέντρο, όπου λειτουργούν 11 αντιπροσωπευτικά εργαστήρια των επαγγελμάτων που ασκούνται στην περιοχή. Στη συνέχεια συμπληρώνονται, ύστερα από συνεννόηση με τους γονείς κατάλογοι ενδιαφερομένων. Κατά το 9ο έτος ο καθένας από αυτούς παρακολουθεί το κέντρο και εισάγεται σε παραγωγική εργασία του άμεσου ενδιαφέροντός του, για να εξασκηθεί με τη βοήθεια του ειδικού εκπαιδευτού της επιχειρήσεως και σε συνδυασμό με επισκέψεις ομοειδών βιομηχανιών και φροντιστηριακών εργασιών.

Κατά το 10ο έτος γίνεται σύσταση για ένα επάγγελμα ύστερα από μια σειρά ομαδικών και ατομικών συνεντεύξεων με τους μαθητές και τους γονείς τους κατά το τέλος του έτους γίνεται η τοποθέτηση στο επάγγελμα.

Στη Γαλλία, δημοσιεύτηκε στις 25 Ιουλίου 1919 ο νόμος “Astier” που προέβλεπε την όλη οργάνωση της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης. Παράλληλα δε με την ανάπτυξη των τεχνικών και επαγγελματικών σχολών σημειώθηκαν και ορισμένες πραγματοποιήσεις στον τομέα του επαγγελματικού Προσανατολισμού. Το 1928 ιδρύεται στο Παρίσι το Εθνικό Ινστιτούτο Επαγγελματικού Προσανατολισμού (IUOP), που έχει σαν κύριο σκοπό να εκπαιδεύει Συμβούλους Επαγγελματικού Προσανατολισμού. Ο νέος δεσμός έλαβε από τότε μεγάλη ανάπτυξη και παντού ιδρύθηκαν κέντρα που δέχονται πολυάριθμους μαθητές. Στις 18 Φεβρουαρίου 1939 ιδρύθηκε με σχετικό διάταγμα μια Γραμματεία Επαγγελματικού Προσανατολισμού σε κάθε διαμέρισμα της χώρας, που υπάγεται στη Νομαρχιακή εξουσία, ενώ με άλλο διάταγμα της 6ης Απριλίου 1939, ρυθμίστηκαν τα της λειτουργίας των κέντρων επαγγελματικού προσανατολισμού.

Σύμφωνα με τις διατάξεις αυτών των νομοθετημάτων, απαγορεύεται στις επιχειρήσεις να προσλαμβάνουν νέους κάτω των 17 ετών, που δεν είναι εφοδιασμένοι με πιστοποιητικό ενός κέντρου επαγγελματικού προσανατολισμού.

Γενικά η οργάνωση του επαγγελματικού προσανατολισμού των νέων αποτελεί αρμοδιότητα της Διευθύνσεως Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας. Το 1946 λειτουργούσαν στη

Γαλλία 127 κέντρα Επαγγελματικού Προσανατολισμού, από τα οποία τα 90 περίπου ήταν δημόσια και επανδρωμένα με 300 Συμβούλους, ενώ 30 οργανώθηκαν με κρατική επιχορήγηση από διάφορους οργανισμούς.

Στη Σουηδία, στα πλαίσια της οργανώσεως του επαγγελματικού προσανατολισμού, που επιχειρήθηκε από τις πρώτες δεκαετίες το 20ου αιώνα, η κυριότερη δραστηριότητα στράφηκε προς τους τελειοφοίτους του δημοτικού και κατά δεύτερο λόγο στους αποφοίτους γυμνασίου. Ο επαγγελματικός προσανατολισμός των ενηλίκων είναι αρμοδιότητα της Επιτροπής αναζητήσεως εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού.

Εκείνο που χαρακτηρίζει κυρίως την οργάνωση του δεσμού στη χώρα αυτή είναι η έκταση εφαρμογής του σε τελειοφοίτους μαθητές (σχεδόν όλοι οι απόφοιτοι του δημοτικού προσανατολίζονται επαγγελματικά κατά τρόπο συστηματικό, είτε ατομικά είτε ομαδικά).

Στη Μ. Βρετανία, από της λήξεως περίπου του Πολέμου λειτουργεί ένα κρατικό σύστημα επαγγελματικού προσανατολισμού των νέων, που οι ευθύνες εφαρμογής του κατανέμονται μεταξύ των σχολικών Αρχών και της Υπηρεσίας εξειδικεύσεως και απασχολήσεως του εργατικού δυναμικού. Έτσι στις περιφέρειες όπου οι εκπαιδευτικές αρχές έχουν αποφασίσει να ασκήσουν την εξουσία τους στον τομέα του επαγγελματικού προσανατολισμού και της τοποθετήσεως της νεολαίας, το έργο, αυτό είναι της απολύτου αρμοδιότητάς τους. Σε άλλες πάλι περιφέρειες η εφαρμογή του επαγγελματικού προσανατολισμού και η τοποθέτηση σε απασχόληση είναι έργο των Τμημάτων Νεολαίας των Γραφείων Εργασίας. Το έργο και στις δύο αυτές περιπτώσεις εκτελείται από κάποιο Γραφείο με επικεφαλής

έναν αντιπρόσωπο του Τμήματος εξειδίκευσεως και απασχολήσεως του εφηβικού εργατικού δυναμικού και μια συμβουλευτική επιτροπή που αποτελείται από ειδικευμένα μέλη.

Χαρακτηριστικό της οργανώσεως του όλου δεσμού στην παραπάνω χώρα είναι ότι, κάθε Σχολείο είναι υποχρεωμένο, ύστερα από συνεννόηση με την Υπηρεσία απασχολήσεως εφήβων να τηρεί κατάλογο όλων των μαθητών που εγκαταλείπουν το σχολείο και όλων των εφήβων που είναι ακόμα 17 ετών, ενώ η Υπηρεσία απασχολήσεως εφήβων έχει το δικαίωμα να απαιτεί από κάθε νεαρό άτομο που έχει εγγραφεί στους καταλόγους αυτούς να παρουσιαστεί μέσα στο έτος που ακολουθεί την ημερομηνία εγγραφής του, για μια συνέντευξη σχετική με τον επαγγελματικό του προσανατολισμό.

Στη χώρα μας, βάσει των διατάξεων της Διεθνούς Συστάσεως αριθμ. 87 "Περί επαγγελματικού Προσανατολισμού 1949" αποφασίστηκε το 1953 η εφαρμογή του δεσμού από την ανάγκη να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα που δημιουργήθηκε την εποχή εκείνη, εξαιτίας της έντονης διακινήσεως του πληθυσμού της υπαίδρου προς τα αστικά κέντρα αλλά και για να καλυφθούν οι ανάγκες σε έμψυχο υλικό της βιομηχανίας που έλαβε σημαντική ανάπτυξη μετά τον Πόλεμο.

Έτσι, το Υπουργείο Παιδείας ίδρυσε το 1953 ένα Πρότυπο Κέντρο Επαγγελματικού Προσανατολισμού και καδιέρωσε παράλληλα την πρακτική άσκηση του διδακτικού προσωπικού στοιχειώδους και μέσης εκπαιδεύσεως πάνω σε θέματα επαγγελματικού προσανατολισμού. Την ίδια εποχή το Υπουργείο Εργασίας ίδρυσε το Κέντρο Ψυχοτεχνικών Ερευνών, που ανέλαβε την προετοιμασία των μέσων εφαρμογής του επαγγελματικού

προσανατολισμού και μετονομάστηκε αργότερα σε Πρότυπο Κέντρο Επαγγελματικού Προσανατολισμού.

Εξάλλου με το άρθρο 28 του νόμου 309/1976 “περί Οργανώσεως και Διοικήσεως της Γενικής Εκπαιδεύσεως” καθιερώθηκε ο δεσμός του σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού στην πρώτη βαθμίδα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσής, τα Γυμνάσια. Για την υλοποίηση της διατάξεως αυτής οργανώθηκαν στην Αθήνα και σε άλλες πόλεις σεμινάρια για το καθηγητικό και εποπτικό προσωπικό των Γυμνασίων και ακόμα εγκρίθηκαν υποτροφίες εξωτερικού για την εξειδίκευση εκπαιδευτικών λειτουργών σε θέματα οργανώσεως του σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού.

Ωστόσο, ο επαγγελματικός προσανατολισμός στα πρώτα στάδια της αναπτύξεώς του, όταν ακόμα η εργασία δεν είχε οργανωθεί πάνω σε επιστημονικές βάσεις, λειτουργούσε υπό τη μορφή της επαγγελματικής επιλογής.

Η επαγγελματική επιλογή αναπτύχθηκε, όπως είπαμε, ταχύτερα από τον επαγγελματικό προσανατολισμό και αυτό έγινε από την ανάγκη να εφαρμοστεί ένα σύστημα επιλογής εξειδικευμένου προσωπικού μέσα στις μεγάλες βιομηχανίες και επιχειρήσεις που ήθελαν να εφαρμόσουν μεθόδους ορθολογικής οργανώσεως της παραγωγής και της εργασίας.

Στην επαγγελματική επιλογή ξεκινάμε από το “επάγγελμα” ενώ στον επαγγελματικό προσανατολισμό ξεκινάμε από τον παράγοντα “άνθρωπος”. Η επαγγελματική επιλογή περιορίζεται στην εκλογή προσώπων που θεωρούνται περισσότερο ικανά να ανταποκριθούν με αποτελεσματικότητα

σε ειδικά επαγγέλματα ή ειδικότητας, ύστερα από μέτρηση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων και εκτίμηση της προσωπικότητάς τους σχετικά με ένα δεδομένο επάγγελμα ή ειδικότητα. Με άλλα λόγια αυτή ξεκινά από την ανάλυση και κατάταξη των επαγγελμάτων και των θέσεων εργασίας, σύμφωνα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τις απαιτήσεις τους και ύστερα προβαίνει στην επιλογή ατόμων που διαθέτουν τα ανάλογα προσόντα, στον ανώτατο βαθμό, για την επιτυχή άσκηση αυτών των επαγγελμάτων.

Με τη μορφή αυτή λειτουργεί και σήμερα η επαγγελματική επιλογή που αντικειμενικός της σκοπός είναι να συντελεί στην όσο `το δυνατό μεγαλύτερη απόδοση των επιχειρήσεων με το να εξασφαλίζει κάθε φορά το κατάλληλο γι' αυτές εργατοτεχνικό προσωπικό.

Αντίθετα ο επαγγελματικός προσανατολισμός, όταν το πρώτο εφαρμόστηκε, για τους μαθητές των κατωτέρων τάξεων του γυμνασίου που διακόπτοντας τις σπουδές τους ζητούσαν να εισέλθουν στην αγορά εργασίας, ή για τους ενήλικους που είχαν ανάγκη από συμβουλές για την εκλογή επαγγέλματος ή την επαγγελματική τους προαγωγή, πρώτα ερευνούσε τις ικανότητες και δεξιότητες του ενδιαφερομένου ατόμου και στη συνέχεια προσδιόριζε το επάγγελμα ή επαγγέλματα που ήταν κατάλληλα για το άτομο αυτό.

Αλλά πέρα από τα παραπάνω, η έρευνα από τις Υπηρεσίες του δεσμού, μέσω των τεστ αρχικά, απέβλεπε μόνο στη διαπίστωση του πνευματικού επιπέδου του ατόμου και των ικανοτήτων του, προκειμένου να του δοθούν εκπαιδευτικές και επαγγελματικές συμβουλές που θα βοηθούσαν στην

επιλογή τύπου σπουδών ή επαγγέλματος σε μια ορισμένη στιγμή της ζωής του.

Με την πάροδο όμως του χρόνου και τη ραγδαία εξέλιξη της επιστήμης και της τεχνολογίας, έγινε γενικά παραδεκτό ότι η μέθοδος αυτή εφαρμογής έγινε γενικά παραδεκτό ότι η μέθοδος αυτή εφαρμογής του δεσμού είχε πολλά τρωτά και ευαίσθητα σημεία, αφού τα τέστ, και στην καλύτερη ακόμα περίπτωση, δεν είναι δυνατό να αποτελέσουν ακαταμάχητα διαγνωστικά μέσα. Αντίθετα η μέθοδος εφαρμογής του επαγγελματικού προσανατολισμού αποτελεί μια συνεχή διαδικασία, που δεν περιορίζεται μόνο στη διαπίστωση της διανοίσεως του ατόμου, αλλά και στη διαπίστωση των ενδιαφερόντων και κινήτρων αυτού και στη διερεύνηση και ανάπτυξη της όλης προσωπικότητας του. Οι ικανότητες και δεξιότητες αποτελούν χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του ατόμου που δε μπορούν να μετρηθούν στατικά σε μια δεδομένη στιγμή. Κατά συνέπεια και το έργο του δεσμού δεν πρέπει να περιορίζεται μόνο σε μια δεδομένη στιγμή της ζωής του ατόμου αλλά να περιλαμβάνει την παρακολούθηση αυτού σε όλες τις φάσεις της εξελίξεως του.

Ιδιαίτερα για τους εφήβους και μαθητές, που σήμερα έχουν μεγαλύτερα περιθώρια εκλογής τύπου σπουδών ή επαγγέλματος, παρουσιάζεται πιο επιτακτική η ανάγκη να έχουν πάνω στο θέμα αυτό μια ουσιαστικότερη βοήθεια. Άλλωστε η ανάγκη αυτή ακριβώς ώθησε πολλές χώρες να τοποθετήσουν τον επαγγελματικό προσανατολισμό στον κύκλο των αρμοδιοτήτων της εθνικής παιδείας, υπό την μορφή του σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού, με αποτέλεσμα η κατά κανόνα γνώση

του μαθητή με μια μόνο ψυχοτεχνική εξέταση ολίγων ωρών, όπως γινόταν παλιότερα, να παραχωρήσει τη θέση της σε μια συστηματική και παρατεταμένη παρακολούθησή του σε όλα τα στάδια της σχολικής του ζωής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

Έννοια Σκοποί Ε.Π.

Η εφαρμογή του επαγγελματικού προσανατολισμού στο σχολείο.

- Ο σχολικός επαγγελματικός προσανατολισμός αποσκοπεί στην παροχή βοήθειας προς το μαθητή να διαλέξει την κατάλληλη σχολική και επαγγελματική κατεύθυνση που ταιριάζει στις ικανότητες και κλίσεις του, ώστε η επιλογή του κύκλου σπουδών ή επαγγέλματος να τον ικανοποιήσει ψυχικά και να του επιτρέψει να ενταχθεί στην κοινωνία σαν παραγωγικό και χρήσιμο μέλος.

Ειδικότερα με την εφαρμογή του δεσμού αυτού επιδιώκεται:

- α) Η υπεύθυνη ενημέρωση του μαθητή για τις μεταγυμνασιακές σχολικές βαθμίδες και κατευθύνσεις.
- β) Η ενημέρωση του μαθητή για τους όρους και τις προϋποθέσεις εισόδου σε κάθε επάγγελμα, για τους όρους εργασίας και αμοιβής και για τις δυνατότητες εξελίξεως.
- γ) Η παροχή βοήθειας προς το μαθητή να εκτιμήσει τις κλίσεις, ικανότητες και δεξιότητες του, ώστε η σχολική κατεύθυνση που θα ακολουθήσει και το επάγγελμα που θα διαλέξει να ανταποκρίνονται προς αυτά και
- δ) Ο προσδιορισμός των παραγόντων και των κριτηρίων για την εκλογή της σχολικής ή επαγγελματικής κατεύθυνσεως, ώστε ο μαθητής να αναλάβει ο ίδιος την ευθύνη της εκλογής.

Κατά τις απόψεις του Συμβουλίου της Ευρώπης, ο αντικειμενικός σκοπός του επαγγελματικού προσανατολισμού "είναι να διευκολύνει την πλήρη

άνθηση της προσωπικότητας του κάθε μαθητή σε όλες της τις μορφές, με το να αναζητά τον τύπο σπουδών ή το επάγγελμα που ανταποκρίνεται καλύτερα στις ικανότητες και στις κλίσεις του”.

Σύμφωνα με τον αριθμό αυτό ο σχολικός επαγγελματικός προσανατολισμός δεν υποκαθιστά το μαθητή στην εκλογή του για μια σπουδή ή απασχόληση, όπως συνέβαινε παλιότερα με τη διαδικασία της ενημερώσεως και της εξετάσεως του μαθητή και την παροχή συμβουλής, αλλά συντελεί στην ωρίμανση του μαθητή και την ανάπτυξη του, ώστε να γίνει ο ίδιος ικανός να διαλέγει κάθε φορά αυτό που στην συγκεκριμένη στιγμή ανταποκρίνεται στις ικανότητες και στις ανάγκες του.

Έτσι η εφαρμογή του σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού που δεν είναι παρά μία συνεχής διαδικασία, επιτρέπει να επιστήσουμε στη μεγάλη μάζα των μαθητών περισσότερη εμπιστοσύνη, ώστε να αποφασίζουν για την επαγγελματική τους εκλογή με βάση τις σωστές πληροφορίες τη γνώση και την ενημέρωση και να μην παίρνουν συμπτωματικές αποφάσεις βασισμένες στην άγνοια, την πίεση ή και την τύχη.

Ειδικότερα, οι βασικοί στόχοι του επαγγελματικού προσανατολισμού αναφέρονται:

- α) Στην αυτογνωσία (συστηματική αυτοεξέταση και αυτοκατανόηση), η οποία πραγματοποιείται με την κατάλληλη βοήθεια προς τους μαθητές ώστε να ανακαλύψουν και να κατανοήσουν:

- 1) Τις δυνάμεις-προσόντα, ικανότητες, κλίσεις, δεξιότητες, ατομικές ιδιότητες, σωματικές δυνάμεις και δυνατότητες όπως και τους κυριότερους περιορισμούς σε αυτούς τους τομείς.
 - 2) Τις ανάγκες-ικανοποιήσεις, ενδιαφέροντα, φιλοδοξίες, αξίες, ελπίδες και πιθανές μελλοντικές αλλαγές των αναγκών τους.
- β) Στην επίγνωση των ευκαιριών (κατανόηση των ευκαιριών που παρουσιάζονται δηλ. εκπαιδευτικών, ψυχαγωγικών, κοινωνικών) η οποία πραγματοποιείται με την παροχή κατάλληλης βοήθειας προς τους μαθητές που θα τους επιτρέπει:
- 1) Να καταλάβουν τη γενική δομή του περιβάλλοντος στο οποίο θα ζήσουν και τις ευκαιρίες που τους προσφέρει το περιβάλλον αυτό.
 - 2) Να επισημάνουν εκείνο το συνδυασμό των απαιτήσεων και προσφορών του περιβάλλοντος που ταιριάζει με την προσωπικότητά τους.
- γ) Στην εκμάθηση λήγεως αποφάσεως (δημιουργία ευκαιριών για να εξασκηθεί με επιτυχία ο μαθητής στη λήψη αποφάσεων) η οποία πραγματοποιείται με την παροχή κατάλληλης βοήθειας προς τους μαθητές, που θα τους επιτρέπει:
- 1) Να κατανοήσουν την ποικιλία πιέσεων, μεθόδων, ικανοτήτων, κινδύνων και ευδυνών που συνεπάγεται η λήψη αποφάσεων.
 - 2) Να κατανοήσουν αν όλα αυτά διαφέρουν από απόφαση σε απόφαση και από άνθρωπο σε άνθρωπο.

3) Να αντιμετωπίσουν με επιτυχία τις κρίσιμες στιγμές των μεγάλων αποφάσεων στην ζωή τους.

δ) Στην εκμάθηση αντιμετώπισης των μεταβατικών σταδίων (κατανόηση από τον μαθητή των μεταβατικών σταδίων στη ζωή που τον βοηθούν να ωριμάσει) η οποία πραγματοποιείται με την παροχή κατάλληλης βοήθειας προς τους νέους ώστε:

1) Να κατανοήσουν το συσχετισμό των γεγονότων που συμβαίνουν τώρα με τα γεγονότα που θα συμβούν αργότερα στη ζωή τους, τον τρόπο με τον οποίο θα χρησιμοποιήσουν στην δουλειά τους αυτά που έμαθαν στο σχολείο, τις καινούργιες δεξιότητες που θα πρέπει να αποκτήσουν.

2) Να χρησιμοποιήσουν οι ίδιοι αυτές τις εμπειρίες και γνώσεις καθώς προσανατολίζονται επαγγελματικά.

Από τα παραπάνω φαίνεται καθαρά ότι ο σχολικός επαγγελματικός προσανατολισμός δίνει μεγάλη βαρύτητα στο άτομο.

Ο δεσμός αυτός οργανώνεται κατά τρόπο που να αποτελεί μέρος του όλου εκπαιδευτικού συστήματος, αφού οι στόχοι ταυτίζονται με αυτούς της εκπαίδευσης, περιλαμβάνει μια μεγάλη ποικιλία από δραστηριότητες με μαθητές, σε ομάδες και σε προσωπικές συζητήσεις ή συνεντεύξεις, παρακολουθεί τα στάδια της προσωπικής αναπτύξεως του κάθε ατόμου και γενικά καλύπτει πολλά χρόνια της ζωής του νέου.

Κατά τη μελέτη της πρακτικής εφαρμογής του δεσμού εξετάζονται και λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψη οι στόχοι και η αντικειμενικοί σκοποί της επαγγελματικής αγωγής των μαθητών που περιγράψαμε πιο πάνω. Οι στόχοι

αυτοί πρέπει απαραίτητα να βρίσκονται σε κάποια ισορροπία μεταξύ τους, πράγμα που επιτρέπει την προοδευτική εξέλιξη του προβληματισμού των μαθητών στον τομέα των επαγγελμάτων και την ορδή αντιμετώπιση της μεταβάσεως στην απασχόληση ή στην σπουδή που διάλεξαν.

Εξάλλου η Διεθνής Οργάνωση εργασίας έχει εκδηλώσει με ποικίλους τρόπους το ενδιαφέρον της για τον επαγγελματικό προσανατολισμό. Με την σύστασή της αριθ. 87/1946 έδωσε την πιο αυθεντική ερμηνεία του όρου “επαγγελματικός προσανατολισμός” που σημαίνει την παροχή βοήθειας σε κάθε άτομο που θέλει να εκλέξει ένα επάγγελμα ή που επίθυμεί την επαγγελματική του προαγωγή ανάλογα με τις χαρακτηριστικές ιδιότητές του και σε συνδυασμό με τις υπάρχουσες ανάγκες της αγοράς εργασίας. Και η μεν εκλογή του επαγγέλματος στηρίζεται στην ελεύθερη βούληση του ατόμου, ο δε επαγγελματικός προσανατολισμός έχει ως κύριο αντικειμενικό σκοπό να δώσει στο άτομο τις δυνατότητες να αναπτύξει στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό όλες τις τυχόν δεξιότητες και τις ικανότητες που έχει.

Με άλλα λόγια ο επαγγελματικός προσανατολισμός έχει ως σκοπό να διευκολύνει το άτομο να καταστρώσει ένα επαγγελματικό σχέδιο το οποίο να περιλαμβάνει την εκλογή επαγγέλματος, την προπαρασκευή για το επάγγελμα την είσοδο στο επάγγελμα και την επιτυχή σταδιοδρομία στο επάγγελμα. Τα στάδια αυτά αποτελούν μια συνεχή διαδικασία της οποίας οι αρχές και οι μέθοδοι βασίζονται στα δεδομένα της ψυχολογίας, της οικονομίας και των απαιτήσεων των επαγγελμάτων.

Γενικά με την ορθολογική εφαρμογή του επαγγελματικού προσανατολισμού πραγματοποιείται έμμεσα η μείωση του ποσοστού

διαρροής των μαθητών που φοιτούν στα σχολεία, η επαγγελματική σταθερότητα των νέων που απασχολούνται στους ποικίλους τομείς και κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, καθώς και ο περιορισμός των ανεπιθύμητων περιπτώσεων αναπροσανατολισμού των απασχολημένων ενηλίκων, που γίνεται από λόγους κακής εκλογής επαγγέλματος. Όσο περισσότερο και αποτελεσματικότερα εφαρμόζεται ένα σύστημα επαγγελματικού προσανατολισμού στους νέους τόσο πιο περιορισμένη παρουσιάζεται και η ανάγκη για επαγγελματικό προσανατολισμό και αναπροσανατολισμό των ενηλίκων.

Επίσης με την πληροφόρηση και την παροχή συμβουλών επαγγελματικής αναπροσαρμογής, διευκολύνεται και ενισχύεται η γεωγραφική και επαγγελματική κινητικότητα των εργατικών δυνάμεων, που είναι αναγκαίο να γίνεται εξαιτίας των συνεχών μεταβολών, στη διάρθρωση της οικονομίας (αύξηση ή ελάττωση των θέσεων εργασίας, λόγω της δημιουργίας νέων βιομηχανικών επιχειρήσεων, της τεχνολογικής προόδου και άλλων παραγόντων).

Από τα παραπάνω, συνεπάγεται ότι ο επαγγελματικός προσανατολισμός είναι κοινωνικο-οικονομικός δεσμός. Κοινωνικός δεσμός είναι, γιατί αποβλέπει στην ομαλή σχολική και επαγγελματική προσαρμογή του ατόμου.

Είναι γνωστό πόσο η σχολική ή η επαγγελματική αποτυχία επιδρά δυσμενώς στην ψυχοσωματική ισορροπία του ατόμου. Αποτυχημένοι και παραστρατημένοι στη ζωή είναι οι άνθρωποι που δεν πέτυχαν να βρουν την κατάλληλη γι' αυτούς εργασία και δεν μπόρεσαν να χρησιμοποιήσουν τις

δεξιότητες και ικανότητες της, ούτε αισθάνθηκαν την ικανοποίηση και τη χαρά της δημιουργίας. Αλλά ο επαγγελματικός προσανατολισμός είναι και οικονομικός δεσμός, γιατί συντελεί έμμεσα στην αύξηση της ποιοτικής και ποσοτικής αποδόσεως του ατόμου, πράγμα που συνεπάγεται και την αύξηση της παραγωγικότητας, την ελάττωση του κόστους της παραγωγής, την μείωση των εργατικών ατυχημάτων και γενικά τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των εργαζομένων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο

Η σημασία του προσανατολισμού στην εργασία

Ο επαγγελματικός προσανατολισμός ή προσανατολισμός στην εργασία είναι θέμα, το οποίο ενδιαφέρει σε μεγάλο βαθμό τόσο το άτομο όσο και την κοινωνία, ιδιαίτερα δε αυτούς που ασχολούνται με την Οικονομία και τον άνθρωπο, καθώς και τους δασκάλους ή καθηγητές και γενικότερα αυτούς που ασκούνται με τα κοινωνικο-οικονομικά λειτουργήματα.

Πράγματι, η εκλογή του επαγγέλματος είναι σπουδαίο και δύσκολο έργο, διότι διά τον καταμερισμό της εργασίας έχουν δημιουργηθεί πολλά επαγγέλματα και τα άτομα διαφέρουν πολύ μεταξύ τους, για λόγους κληρονομικούς και επίκτητους, όπως σωματική διάπλαση, ευφυΐα, ειδικές ικανότητες, ενδιαφέροντα και χαρακτηριστικά της προσωπικότητας. Έχουμε λοιπόν διαφορές στα επαγγέλματα και διαφορές στα άτομα, έργο δε του επαγγελματικού προσανατολισμού είναι να ακολουθήσει το κάθε άτομο το κατάλληλο γι' αυτό επάγγελμα. Επιτυχής εκλογή επαγγέλματος, σύμφωνα με τα ψυχοσωματικά προσόντα και τις κλίσεις του ατόμου, σημαίνει ικανοποίηση, προκοπή, χαρά, πρόοδος. Ενώ αποτυχημένη εκλογή επαγγέλματος σημαίνει απογοήτευση, δυσαρέσκεια και ίσως ακόμη ψυχοσωματικές διαταραχές μεγάλου βαθμού.

Η κακή προσαρμογή του ατόμου στο επάγγελμα έχει πολλές φορές σαν αποτέλεσμα την εμφάνιση νευροεμψύσεων, οι οποίες έχουν βασική αιτία την ακαταλληλότητα του ατόμου για το επάγγελμα με το οποίο απασχολείται. Εκλογή επαγγέλματος σημαίνει εκλογή συνεργατών και φίλων, εκλογή τρόπου ζωής, εκλογή κοινωνικού περιβάλλοντος. Το

επάγγελμα καθορίζει συνειδητά ή ασυνείδητα τον τρόπο ζωής του ατόμου και κατευθύνει πολλές εκδηλώσεις του.

Μέσα από τον επαγγελματικό προσανατολισμό κατευθύνεται το άτομο προς το επάγγελμα εκείνο για το οποίο είναι κατάλληλο. Υπάρχουν επαγγελματικά στοιχεία βάση των οποίων κατά τον επαγγελματικό προσανατολισμό του ατόμου λαμβάνονται σοβαρά υπόψη οι ικανότητες, τα ενδιαφέροντα ή οι κλίσεις και η προσωπικότητά του αλλά και οι δυνατότητες απορροφήσεως εντός του επαγγέλματος χωρίς να διαταραχθεί δυσμενώς (κατά το δυνατόν) η οικονομική ενδεδειγμένη ισορροπία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας στο συγκεκριμένο επάγγελμα.

Δεν αρκεί ένα άτομο να είναι κατάλληλο για ένα επάγγελμα, αλλά πρέπει να υπάρχει γιά το παρόν και το μέλλον προοπτική προόδου του και να είναι δυνατόν να συντηρηθεί από το επάγγελμα στο οποίο θα αφοσιωθεί. Αν, παρόλα αυτά, κατευθυνθούν τα άτομα αντιορθολογικά στα διάφορα επαγγέλματα, υφίσταται ο κίνδυνος να παρατηρηθεί σε ορισμένους κλάδους μεγαλύτερος βαθμός προσφοράς εργασίας, σε σχέση με την ζήτηση (απορροφητικότητα) και σε άλλους το αντίθετο, με συνέπεια σε κάποιους κλάδους να υπερισχύει η ανεργία προς βλάβη της οικονομικής ισορροπίας και της κοινωνικής τάξεως. Ο επαγγελματικός προσανατολισμός των νέων, λοιπόν, διεξαγόμενος ορθολογικά και μέσω έμπειρων (οικονομικών και ψυχολογικών) προσώπων, κατευθυνόμενος, μπορεί και πρέπει να χρησιμοποιηθεί σαν μέσο ορθολογικής κατανομής του εργατικού δυναμικού της χώρας στους διάφορους παραγωγικούς κλάδους και επαγγέλματα και να πετύχει την μεγαλύτερη δυνατή ισορροπία του βαθμού

προσφοράς και ζήτησης των διαφόρων μορφών και ποιοτήτων εργασίας. Γίνεται δε φανερό ότι μπορεί να το πετύχει αυτό, αν ληφθεί υπόψιν ότι μια εθνική οικονομία έχει πολλές και διάφορες αξίες λόγο πλουτοπαραγωγικών πηγών και ότι τα άτομα, σύμφωνα με τα δεδομένα της επιστημονικής ψυχολογίας, αλλά και της καθημερινής εμπειρίας, είναι κατάλληλα και προσφέρονται όχι μόνο για ένα συγκεκριμένο επάγγελμα, αλλά για μια ολόκληρη κατηγορία επαγγελμάτων. Ο επαγγελματικός προσανατολισμός τότε μόνο πετυχαίνει πλήρως, αν κατορθώσει να βοηθήσει το άτομο να ακολουθήσει επάγγελμα, μέσα από το οποίο να επιτυγχάνεται ο συνδυασμός των ικανοτήτων και χαρακτηριστικών του και των απαιτήσεων (χρονικών και τοπικών) της κοινωνικής οικονομίας σε άριστο σημείο, από το οποίο κάθε απόκλιση υπάρχει κίνδυνος να οδηγήσει σε παρέκκλιση του ατόμου από το πεδίο των ικανοτήτων και των προσόντων του ή σε αδυναμία ολοκληρωτικής απορροφήσεως των υπηρεσιών του υπό της κοινωνικής οικονομίας. Βεβαίως μέσα από τον επαγγελματικό προσανατολισμό είναι αδύνατη η πλήρη εξάλειψη της ανεργίας ή της υποαπασχόλησης στις περιπτώσεις εκείνες κατά τις οποίες δεν υπάρχουν ανάλογες προς τον πληθυσμό παραγωγικές δυνατότητες από απόγεως εδάφους και κεφαλαίων.

Επίσης επιτυχής κατανομή των ατόμων στα διάφορα επαγγέλματα είναι δύσκολη (στις περιπτώσεις αυτές), είτε για λόγους υποκειμενικής, των αντιλήψεων και προκαταλήψεων αποφεύγουν να ακολουθήσουν ορισμένα επαγγέλματα, είτε γιατί δεν υπάρχει ο ανάλογος αριθμός των απαιτούμενων σωματικών και πνευματικών ικανοτήτων για ορισμένους παραγωγικούς κλάδους ή οικονομικών μέσων για την επαγγελματική κατάρτιση, έτσι

αδυνατούν να ισορροπήσουν την ζήτηση ορισμένων επαγγελμάτων, οπότε αυξάνουν την προσφορά σε άλλα. Παρόλα αυτά απρόβλεπτοι τεχνικοί πρόοδοι και μέθοδοι παραγωγής ως και οικονομικές διακυμάνσεις είναι δυνατόν να επιδράσουν δυσμενώς στους όρους προσφοράς και ζήτησης εργασίας αλλά πρόσκαιρα μόνον, γιατί θα επακολουθήσει επαγγελματική αναπροσαρμογή μέσω του επαγγελματικού προσανατολισμού και έτσι η οικονομική ύφεση αφού διαγράψει την τροχιά της, θα παρέλθει. Πάντως κάτω από οποιαδήποτε συνθήκες ο επαγγελματικός προσανατολισμός μπορεί να εξυπηρετήσει την εθνική οικονομία μέσα από την επαγγελματική καθοδήγηση των ατόμων και την επιστημονική κατανομή τους εντός της κοινωνικής οικονομίας, επιτυγχάνοντας έτσι αύξηση της αποδοτικότητάς του, ελάττωση της ανεργίας ή της υποαπασχόλησης και συνεπώς αύξηση του συνολικού κοινωνικού εισοδήματος.

Επιπροσθέτως ο επαγγελματικός προσανατολισμός βοηθάει σημαντικά στην αύξηση της παραγωγικότητας, γιατί μέσω αυτού το άτομο κατευθύνεται σε παραγωγική απασχόληση και λόγω της καταλληλότητας του σ' αυτήν, η εργασία του είναι περισσότερο αποδοτική ποσοτικά και ποιοτικά. Κατά τον επαγγελματικό προσανατολισμό των νέων πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψιν η μελλοντική επιτυχία και πρόοδος αυτών στο επάγγελμα, εξεταζομένου βεβαίως του θέματος αυτού από γενικότερης οικονομικής απόψεως.

Δεν αρκεί δε, ο σημερινός νέος και αυριανός ώριμος πολίτης να εξοικονομεί τα προς το ζην σε μια οποιαδήποτε εργασία, αλλά πρέπει να συμβάλλει μέσω της εργασίας του και του επαγγέλματός του, προς όφελος

αυτού και του συνόλου στην αύξηση της παραγωγικότητας. Λέγοντας δε παραγωγικότητα εννοούμε όχι μόνο την τεχνική άποψη αυτή, αλλά και την οικονομική γιατί δεν αρκεί να παράγει ποσοτικά αλλά ποιοτικά καλά προϊόντα χωρίς οικονομική αξία ή με μικρή αξία, ενώ θα μπορούσε σε άλλο επάγγελμα, για το οποίο θα είναι εξ ίσου κατάλληλος, να παράγει προϊόντα μεγαλύτερης αξίας και συνεπώς μεγαλύτερης σημασίας για την κοινωνική οικονομία. Με τον πετυχημένο επαγγελματικό προσανατολισμό των νέων τίθενται σε μάλλον σύντομη ενέργεια οι μεγάλης αποδοτικότητας πλουτοπαραγωγικές πηγές της Χώρας, οι οποίες και αρχίζουν να αποδίδουν το περισσότερο δυνατό. Είναι δε κατορθωτό, και πρέπει, με τον επαγγελματικό προσανατολισμό των νεαρών κυρίως ατόμων, να δημιουργούνται νέες παραγωγικές δραστηριότητες και νέα επαγγέλματα, χρήσιμα για την ανάπτυξη της οικονομίας και τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου.

Μέσα και μέθοδοι του προσανατολισμού της εργασίας

Ο επαγγελματικός προσανατολισμός στηρίζεται στη σύγχρονη ψυχολογία, στην οικονομική επιστήμη, στην κοινωνιολογία, στην βιολογία και γενικά στις επιστήμες εκείνες που έχουν σαν αντικείμενο έρευνας τον άνθρωπο και την οικονομική ζωή.

Κατά τον επαγγελματικό προσανατολισμό το άτομο εκλέγει μόνο του το επάγγελμα του ελεύθερα και υπεύθυνα, με τη βοήθεια του επαγγελματικού συμβούλου, ο οποίος τον καθοδηγεί πως θα εκλέξει το επάγγελμά του, πως θα προπαρασκευαστεί γι' αυτό, πως θα εισέλθει σ' αυτό και πως θα σταδιοδρομήσει.

Φανερό επομένως είναι ότι ο επαγγελματικός προσανατολισμός δεν είναι μια πρόχειρη συμβουλή, αλλά πραγματική χειραγώγηση του ατόμου για να καταστρώσει το επαγγελματικό του σχέδιο και να το φέρει σε αίσιο πέρας.

Λέγοντας επαγγελματικό σχέδιο εννοούμε το ολοκληρωμένο πρόγραμμα, το οποίο πρέπει να ακολουθήσει ο νέος για να προπαρασκευαστεί, να εισέλθει και να σταδιοδρομήσει στο επάγγελμα, το οποίο θα εκλέξει με την βοήθεια του επαγγελματικού συμβούλου.

Το έργο του επαγγελματικού συμβούλου είναι, να πληροφορήσει το άτομο, κατόπιν σωματικής εξέτασης και ψυχολογικής έρευνας του, περί των ικανοτήτων του και γενικά της προσωπικότητάς του, καθώς και περί των απαιτήσεων και των παροχών των διαφόρων επαγγελμάτων και να το βοηθήσει να αντιληφθεί τη σημασία των στοιχείων αυτών.

Η εξέταση και η ψυχολογική έρευνα των προσανατολιζομένων περιλαμβάνει:

- 1) Τα σωματικά δεδομένα από τα οποία το κυριότερο είναι το πόρισμα της ιατρικής εξέτασεως.
- 2) Τα ψυχολογικά δεδομένα, δηλαδή τη διάγνωση της ευφυΐας, των ειδικών ικανοτήτων, των ενδιαφερόντων, και της όλης προσωπικότητας του νέου με τη χρησιμοποίηση διαφόρων ψυχολογικών κριτηρίων συνισταμένων π.χ. με γραπτές ή προφορικές απαντήσεις σε ορισμένα γραπτά ή προφορικά ερωτήματα, σε συναρμολόγηση ή χρησιμοποίηση διαφόρων

αντικειμένων ή εγχρώμων εικόνων, ή λύσεις ασκήσεων και γενικά για χρησιμοποίηση των μεθόδων της εφαρμοσμένης ψυχολογίας.

Πρέπει να αναφέρουμε ότι με την ψυχολογική έρευνα των εξεταζομένων υπάρχουν δυο βασικές κατηγορίες μεθόδων, οι αντικειμενικές μέθοδοι και οι υποκειμενικές. Οι αντικειμενικές, χρησιμοποιούνται ευρύτατα στις Ηνωμένες Πολιτείες, έχουν σαν βάση ψυχολογικά αντικειμενικά κριτήρια (tests) ευρέσεως και μετρήσεως των διαφόρων ψυχοσωματικών γνωρισμάτων ή χαρακτηριστικών του ατόμου και λαμβάνουν υπόψιν τους πολλούς και διάφορους παράγοντες, από τη μελέτη και συσχέτιση των οποίων εξάγεται ένα συμπέρασμα. Οι δε υποκειμενικές χρησιμοποιούνται παράλληλα προς τις αντικειμενικές κυρίως στη Δυτική Γερμανία και αλλού, κινούνται με βάση την ψυχική ολότητα, τη δομή ή υφή της συνολικής προσωπικότητας σαν κάτι το ενιαίο με βαθιά συνοχή και διαφορετικό από το άθροισμα των μερών, τα οποία την αποτελούν, και αυτό το ποιοτικό σύνολο καταβάλλεται προσπάθεια να διερευνηθεί με διάφορα ψυχοδιαγνωστικά κριτήρια και κυρίως με την ψυχολογική παρατήρηση, λαμβανόμενου υπόψιν ότι αρκετά σπουδαίο ρόλο παίζει η ικανότητα διαισθήσεων του εξεταστού.

Η σημασία της επαγγελματικής επιλογής

Η επαγγελματική επιλογή, η οποία αποτελεί μέρος της επαγγελματικής κατεύθυνσης έχει μεγάλη σημασία για κάθε είδους εκμετάλλευσης και γενικότερα για την κοινωνία και όλη την εθνική οικονομία.

Η σημασία όμως της επαγγελματικής επιλογής είναι πράγματι μεγάλη, από κοινωνικοοικονομικής απόψεως, όταν δεν γίνεται επιλογή των κατάλληλων ατόμων για μια συγκεκριμένη θέση εργασίας καθώς και η

απόρριψης των υπολοίπων ως ακατάλληλων, αλλά όταν γίνεται τοποθέτηση και ένταξη σε ανάλογη θέση εργασίας καθενός από αυτούς που έχουν κριθεί κατάλληλοι να προσφέρουν την εργατική τους δύναμη, ανάλογα με την ψυχοσωματικές τους ικανότητες και ιδιότητες.

Η σημασία της επαγγελματικής εκλογής, από ιδιωτικοοικονομικής απόψεως, είναι εν πάση περιπτώση μεγάλη, διότι είναι θέμα ορθολογικής οργανώσεως των εκμεταλλεύσεων. Η επιτυχία συνίσταται στην επιστημονική επιλογή του καταλληλότερου ατόμου για να τοποθετηθεί σε συγκεκριμένη θέση εργασίας, δηλ. να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις επιτυχούς αξιοποίησης των ικανοτήτων και ιδιοτήτων των επιλεχθέντων ατόμων στην θέση αυτή.

Διαφορά Ε.Ε. και Ε.Π.

Στην επαγγελματική επιλογή απαιτείται κυρίως γνώση του συγκεκριμένου επαγγέλματος από ψυχολογικής απόψεως βάση του οποίου πρόκειται να γίνει η επιλογή των υποψηφίων. Ενώ στον Ε.Π. απαιτείται γνώση όλων των επαγγελμάτων από ψυχολογικής και οικονομικής απόψεως. Συνεπώς το έργο της επαγγελματικής επιλογής είναι ειδικότερο και περισσότερο περιορισμένο για κάθε περίπτωση, από αυτό του επαγγελματικού προσανατολισμού.

Μια επιτυχής επαγγελματική επιλογή πρέπει να περιλαμβάνει επιστημονική και λεπτομερειακή εξέταση του επαγγέλματος.

Τα μέσα της επαγγελματικής επιλογής είναι τα εξής:

- 1) τα σωματικά δεδομένα

- 2) τα ψυχολογικά δεδομένα, δηλ. το βαθμό ευφυΐας ή νοημοσύνης, τις ειδικές ικανότητες τα ενδιαφέροντα και την έρευνα γενικά της προσωπικότητας του ατόμου.
- 3) τα δεδομένα προόδου και επιδόσεως στο σχολείο
- 4) τα δεδομένα του κοινωνικού περιβάλλοντος του ατόμου και της κοινωνικής προσαρμογής του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο

Η εργασία ως καθήκον και δικαίωμα

Νομοθετικός ορισμός της εργασίας δεν υπάρχει, αλλά στην προσπάθεια για μια ικανοποιητική απόδοση της έννοιας του όρου “εργασίας” διατυπώθηκαν πολλές απόψεις, με συνέπεια να δημιουργούνται προβλήματα που η λύση τους είναι πολύ συχνά δυσχερής. Έτσι ο όρος “εργασία” σημαίνει την καταβολή για παραγωγικό σκοπό σωματικών ή πνευματικών δυνάμεων. Εργασία είναι το έργο στο οποίο απασχολείται το άτομο ή επαγγελματική απασχόληση του ατόμου, ή ο κόπος που καταβάλλεται για την εκτέλεση ενός έργου.

Κατά το προσχέδιο του κώδικα εργασίας ως εργασία νοείται “πάσα συνειδητή και ηδελμημένη δραστηριότητα του ανθρώπου, όπως θεωρείται τιούτη κατά την κρατούσαν εις τις συναλλαγές αντίληψης”.

Ανεξάρτητα όμως από τις παραπάνω θεωρητικές απόψεις στο καθορισμό της έννοιας του όρου εργασίας για να αποτελέσει αυτή αντικείμενο της εργασιακής σχέσεως πρέπει να παρέχεται προς όφελος άλλου προσώπου, αφού τότε και μόνο ενδιαφέρει το εργατικό δίκαιο. Στη σύμβαση εργασίας λαμβάνουν μέρος δυο τουλάχιστον πρόσωπα, ο εργοδότης και ο μισθωτός. Η έννοια του μισθωτού είναι έννοια ευρύτερη του εργάτη, αφού αυτή περιλαμβάνει τους υπαλλήλους, τεχνίτες, υπηρέτες και μαθητευόμενους, ενώ ουσιώδες στοιχείο είναι η παροχή εξαρτημένης εργασίας που διέπεται από την ειδική εργατική νομοθεσία.

Η εργασία, πνευματική ή σωματική, θα πρέπει να είναι νόμιμη, δεμιτή και δυνατή δηλαδή να μην εμπίπτει από την ίδια της τη φύση στις διατάξεις περί απαγορευμένης, αδέμιτης και αδύνατης παροχής.

Η διάκριση της εργασίας σε πνευματική και σωματική έχει πρακτικές συνέπειες στο εργατικό Δίκαιο και ιδίως ως προς το χαρακτηρισμό της ιδιότητας του μισθωτού ως υπαλλήλου ή εργατή.

Ανέκαθεν οι άνθρωποι θεωρούσαν την εργασία ως επιτακτικό νόμο της φύσεως ενώ η φυγοπονία προκαλούσε πάντοτε την αντίδραση των υγιώς σκεπτόμενων ατόμων και κοινωνιών. Σήμερα εμφανίζεται ως ο κυριότερος συντελεστής της παραγωγής και κατέχει εξέχουσα θέση στην οικονομία και το εργατικό δίκαιο. Ταυτισμένη με την οικονομική δραστηριότητα και στενά συνδεδεμένη με τον άνθρωπο, αυτή συνεπάγεται, μια χρησιμότητα και ένα κόστος, αποβαίνει δε αποδοτική, εφόσον το άτομο που την ασκεί έχει επιτύχει να αναπτύξει στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό τις δεξιότητες και ικανότητες του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ

Εργασία-επάγγελμα -αναγκαιότητα του Ε.Π.

Ο άνθρωπος ως άτομο επιδιώκει με την εργασία του να εξασφαλίζει την διατροφή του και γενικά την διαβίωση του, αλλά εκπληρώνει ταυτόχρονα τις υποχρεώσεις του, τόσο απέναντι στην κοινωνία με την δετική του συμβολή στο κοινό έργο, όσο και απέναντι στην ανθρωπότητα αφού με τον μόχθο του συμβάλει στο μεγάλο συλλογικό έργο της χαλιναγώγησης των δυνάμεων της φύσεως και της απελευθέρωσης των ιδίων των πνευματικών ικανοτήτων.

Δηλ. ο άνθρωπος έχει την φυσική ανάγκη της αναμόρφωσης του περιβάλλοντος και το ένστικτο της τεχνοτροπίας. Η εργασία για αυτόν αποτελεί αυτοσκοπό παρόλο ότι αποβλέπει σε κάποιο σκοπό πρακτικής φύσεως.

Τα ελατήρια που τον ωθούν προς εργασία είναι πολλές φορές ο αυτοσεβασμός και κοινωνική αναγνώριση περισσότερο παρά το οικονομικό όφελος.

Εξάλλου η ικανοποίηση που παρέχεται από την εργασία ή προσωπική ανάπτυξη μέσω αυτής, το συναίσθημα της ευτυχίας αυτού που συνεισφέρει στην κοινωνική ευημερία του συνόλου, μπορούν να προλάβουν την αποστροφή και την δυσπροσαρμοστικότητα του ατόμου προς την εργασία και την επέκταση της ικανοποίησης με άλλες ενασχολήσεις, την ατομική μελαγχολία, την οικογενειακή διχόνοια την απεργία και την στύση εργασίας με τις ανάλογες διαταραχές κ.α.

Σύμφωνα με τα παραπάνω η εργασία δεν αποτελεί μόνο υποχρέωση για το άτομο αλλά και δικαίωμα.

Οι διάφορες χώρες σύντομα ένωσαν την ανάγκη να λάβουν αποτελεσματικά μέτρα για τους ανθρώπους του μόχθου και της εργασίας και να μετατρέγουν αυτά τα μέτρα σε αντικείμενο συστηματικής κρατικής μέριμνας. Από το άλλο μέρος η διεθνής οργάνωση εργασίας αποφάσισε να προάγει στις διάφορες χώρες την εφαρμογή προγραμμάτων δράσεως και μέτρων οικονομικής και δημοσιονομικής φύσεως, τα οποία είναι ικανά να επιτύχουν την πλήρη απασχόληση των ατόμων σε έργα στα οποία να έχουν την ικανοποίηση ότι θα δώσουν όλο το μέτρο της ικανότητας και των γνωστών τους και θα συμβάλλουν έτσι αποτελεσματικότερα στην κοινή ευημερία. Η εξασφάλιση πληρωμής και παραγωγικής εργασίας για όλα τα άτομα αποτελεί βασικό αίτημα της εποχής και πρωταρχικό αντικειμενικό σκοπό στα οικονομικά προγράμματα όλων των σωρών στα τελευταία χρόνια. Η αποκαλούμενη πολιτική για πλήρη απασχόληση βασίζεται, κυρίως στην επιτυχή εφαρμογή οικονομικών προγραμμάτων που αποβλέπουν μεταξύ άλλων και στην εξάλειψη των αιτιών της ανεργίας και στην δημιουργία και αύξηση των ευκαιριών της απασχόλησης.

Η ανεργία σαν κοινωνικό και οικονομικό φαινόμενο, μπορεί να έχει πρόσκαιρο και περιοδικό χαρακτήρα αλλά όταν αυτή εξεταστεί από κοινωνικής και οικονομικής πλευράς διαπιστώνεται ότι οι συνέπειες της υπήρξαν πολλές φορές ολέθριες και οδυνηρές και προκάλεσαν την έντονη αντίδραση της οργανωμένης κοινωνίας.

Η ανεργία και η υποαπασχόληση προκαλούν δυσχερείς οικονομικές επιπτώσεις, γιατί φέρνουν την αδράνεια, της ανθρωπίνης δυναμικότητας και των παραγωγικών μέσων με συνέπεια την ελάττωση της παραγωγής και του εθνικού εισοδήματος. Αλλά παράλληλα προκαλούν και κοινωνικές και πολιτικές συνέπειες. Οι μεγάλες μάζες των ανέργων, ανεξάρτητα αν παίρνουν υψηλό επίδομα νιώθουν μια ηθική κατάπτωση και απογοήτευση.

Με άλλα λόγια το επάγγελμα προσφέρει στον άνθρωπο τα απαραίτητα υλικά αγαθά που τον βοηθούν να εξασφαλίσει μια άνετη και αξιοπρεπή ζωή για τον εαυτό του και την οικογένειά του και να αισθάνεται αμαρτήτος, ισχυρός και υπερήφανος.

Από όσα εκθέσαμε πιο πάνω φθάνουμε στο συμπέρασμα, ότι το επάγγελμα δεν αποτελεί μόνο τρόπο βιοπορισμού, αλλά είναι αυτή η ίδια η ζωή και το νόημα της. Ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες ευτυχίας είναι και η επαγγελματική επιτυχία.

Όσο πιο επιτυχημένοι επαγγελματικά είναι οι εργαζόμενοι, όσο πιο πολύ αγαπούν το επάγγελμά τους τόσο περισσότερο αισθάνονται ικανοποιημένοι και προσπαθούν να βελτιώσουν την ποιότητα της εργασίας τους, με συνέπεια την άνοδο του βιοτικού τους επιπέδου και την πρόοδο του συνόλου. Αντίθετα τα ίδια επαγγέλματα, σε άτομα που δεν τρέφουν για αυτά ιδιαίτερη εκτίμηση, φαίνονται ανιαρά, κοπιαστικά και χωρίς ενδιαφέρον.

Και είναι πολύ φυσικό τα επαγγέλματα αυτά να μην αναπτύσσονται και να μην βελτιώνονται από τα άτομα που τα ασκούν, πράγμα που αναμφισβήτητα, έχει δυσμενείς επιπτώσεις τόσο για τα άτομα-μονάδες όσο και για το κοινωνικό σύνολο.

Από την άλλη πλευρά είναι και οι ραγδαίες μεταβολές στο χώρο της επαγγελματικής δραστηριότητας και οι νέες προοπτικές απασχόλησης όπου κάνουν αβέβαιη την άσκηση από τους εργαζόμενους ενός επαγγέλματος σε όλη τους τη ζωή, βασισμένο στην εξειδίκευση που απέκτησαν σε κάποια εποχή κατά το παρελθόν.

Γι' αυτό θα λέγαμε και πάλι να επισημάνουμε με ιδιαίτερη έμφαση την ανάγκη για μια συνεχή μετεκπαίδευση και επιμόρφωση των εργαζομένων, ώστε να διευκολύνεται σε κάθε δεδομένη στιγμή η ευελιξία επαγγελματικής τους ανακατάταξης (αναπροσανατολισμός, ανάλογα με τις δεξιότητες και τα ενδιαφέροντα τους, αλλά και τις τάσεις και απαιτήσεις της οικονομίας).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο

Επάγγελμα-ειδίκευση

Όπως είπαμε παραπάνω η έννοια του επαγγέλματος δεν είναι νομοθετικά καθορισμένη, αλλά αποδίδεται με ικανοποιητικό τρόπο από την οικονομική επιστήμη και την νομολογία.

Κατά την οικονομική επιστήμη "επάγγελμα" είναι η συνηθισμένη απασχόληση ενός προσώπου, που αποσκοπεί στο βιοπορισμό του, για την οποία δίδεται η μεγαλύτερη αντιμισθία ή απαιτείται ο μεγαλύτερος χρόνος. Στη περίπτωση αυτή λαμβάνεται αρχικά υπόψη η σημασία την οποία αποκτά η συνηθισμένη απασχόληση στην κοινωνική και οικονομική θέση του εργαζομένου, ώστε να θεωρείται ως κύριο επάγγελμα εκείνο, στο οποίο η απασχόληση αυτή προσδιορίζει τη θέση του προσώπου στην κοινωνία.

Η ανάπτυξη του σύγχρονου πολιτισμού και οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις δημιούργησαν πλήθος επαγγελμάτων. Το καθένα από αυτά ρυθμίστηκε προοδευτικά, βάσει ειδικών κανόνων που τέθηκαν από το κράτος και αφορούν, κυρίως, στον τρόπο ασκήσεως του, όπως και στις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται, για την άσκησή του (άδεια ασκήσεως, βιβλιάρια επαγγελματικά και υγείας, εγγραφή σε μητρώα κ.λπ.).

Στις περισσότερες περιπτώσεις τα επαγγέλματα διακρίνονται σε "ανεξάρτητα" και "εξαρτημένα". Κύριο χαρακτηριστικό των τελευταίων είναι η σχέση εξαρτήσεως που υπάρχει με τα άτομα που προσφέρουν την εργασία (εργοδότες).

Η αλματώδη βιομηχανική ανάπτυξη και η τεχνολογική πρόοδος μεταβάλλουν συνεχώς τη διάρθρωση των επαγγελμάτων μέσα στην οικονομία. Έτσι άλλα από τα επαγγέλματα τείνουν προοδευτικά να εξαφανιστούν και να αντικατασταθούν (καπνεργάτες κ.λ.π.), ενώ άλλα δημιουργούνται για την ικανοποίηση συγχρόνων αναγκών (Δημόσιες σχέσεις, ατομικοί επιστήμονες κ.λ.π.). Το γεγονός αυτό ενισχύει την άποψη πολλών οικονομολόγων, ότι, κατά τις επόμενες δεκαετίες ένα μεγάλο ποσοστό από τους εργαζόμενους θα είναι υποχρεωμένοι να αντιμετωπίσει την αλλαγή επαγγέλματος, αν δε θέλει να υποστεί τις συνέπειες από την ανεργία και την ανέχεια.

Η άσκηση επαγγέλματος αποτελεί ανάγκη και δικαίωμα του ανθρώπου. Αναλίσκει τον περισσότερο χρόνο της ζωής του και διαδραματίζει σπουδαιότατο ρόλο τόσο στη διαμόρφωση και εξέλιξη της προσωπικότητάς του, όσο και στην εξασφάλιση της επιτυχίας του στη ζωή.

Με την εργασία του ο άνθρωπος θέτει υπό τον έλεγχό του τις δυνάμεις της φύσεως, τα μηχανικά μέσα και τις συνθήκες του περιβάλλοντος, με σκοπό να ικανοποιήσει τις σωματικές, ψυχικές και πνευματικές του ανάγκες. Τίποτα δεν μπορεί να επιτύχει ο άνθρωπος στη ζωή του χωρίς να καταβάλει σωματικό ή πνευματικό κόπο. Καμιά επίσης ικανοποίηση δεν είναι ικανή να γεμίσει τον εσωτερικό του κόσμο, αν δεν έχει προηγηθεί προσωπική εργασία. Γι' αυτό είναι πολύ σημαντικό ν' αγαπάς το επάγγελμά σου.

Για να ευτυχήσει όμως η κοινωνία έχει ανάγκη όλων των επαγγελμάτων. Η συνήθεια των ανθρώπων να υπερεκτιμούν ή να υποτιμηθούν ορισμένα επαγγέλματα αποτελεί μια προκατάληψη που τείνει βαθμιαία να

εξαφανιστεί, όσο οι άνθρωποι καλλιεργούνται ψυχικά. Όλα τα επαγγέλματα είναι χρήσιμα και όλοι οι επαγγελματίες, από τον μεγάλο επιστήμονα μέχρι τον ταπεινό εργάτη, είναι άξιοι σεβασμού και εκτιμήσεως. Εκείνο που, προπαντός, έχει σημασία είναι η καλή κατάρτιση, η ευσυνειδησία με την οποία εκτελεί κανένας την εργασία του και η ικανοποίηση που αισθάνεται το άτομο από την επιτυχία του και τη συναίσθησή της προσφοράς του στο κοινωνικό σύνολο.

Τα σχέδια αναπτύξεως των διαφόρων μορφών εκπαίδευσως χαράσσονται σήμερα σε συνδυασμό με τα σχέδια της κοινωνικής και οικονομικής αναπτύξεως. Έχει γίνει κοινή συνείδηση ότι η ποιοτική και ποσοτική βελτίωση των εργαζομένων, που επιτυγχάνεται με τα συστήματα, επαγγελματικού προσανατολισμού και επαγγελματική εκπαίδευσως, αποτελεί βασικό στοιχείο για την οικονομική πρόοδο και ανάπτυξη.

Εξάλλου οι σημερινές ανάγκες της οικονομίας, η οποία συνεχώς εξελίσσεται και επεκτείνεται, απαιτούν από τον ανθρώπινο συντελεστή της παραγωγής να συνδυάζει πληρέστερες τεχνικές γνώσεις, απαιτούν μεγαλύτερη δυνατότητα αλλαγής απασχολήσεως και ακόμα την αποδοχή της αρχής κατά την οποία επιβάλλεται η αύξηση της αμοιβής της εργασίας ανάλογα με την αύξηση της ατομικής παραγωγικότητας του εργαζομένου.

Η βελτίωση της ποιοτικής στάθμης των εργαζομένων και η υποβοήθηση της ευκινησίας εργαζομένων και η υποβοήθηση της ευκινησίας αυτών μπορεί να γίνει μόνο με την συστηματοποίηση και βελτίωση των συστημάτων επαγγελματικού προσανατολισμού και επαγγελματικής εκπαίδευσως, καθώς και με την οργάνωση προγραμμάτων

μετεκπαιδύσεως των απασχολουμένων, ώστε να είναι δυνατή η γρήγορη προσαρμογή τους στις συνεχείς βιομηχανικές μεταρρυθμίσεις και προόδους.

Γενικά, όλες οι χώρες αντιμετωπίζουν την ανάγκη να προβαίνουν στην σχεδίαση και εντατική εφαρμογή μακρόπνοων προγραμμάτων οικονομικής αναπτύξεως. Θεμελιακό στόχο των προγραμμάτων αυτών αποτελεί η πλήρης και αποδοτική απασχόληση του ενεργού πληθυσμού και η επίτευξη υψηλότερου βιοτικού και πολιτιστικού επιπέδου. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού πρωταρχικής σημασίας είναι η προσπάθεια για την εξειδίκευση και ορθολογική αξιοποίηση του εργατικού δυναμικού και την προσαρμογή του στις νέες απαιτήσεις και εξελισσόμενες ανάγκες της οικονομίας.

Ιδιαίτερα, την εξειδίκευση του εργατικού δυναμικού παρέχουν οι οργανωμένες σχολές τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσεως, οι οποίες εκπληρώνουν το σκοπό τους με επιτυχία και τροφοδοτούν τη βιομηχανία και τους άλλους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας με ικανούς και επιδέξιους τεχνίτες και υπαλλήλους.

Ειδικότερα, καθόσον αφορά στην εφαρμογή βραχυχρόνιων προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισεως ενηλίκων (ταχύρυθμη εκπαίδευση), αυτή αποβλέπει στη θεωρητική και πρακτική κατάρτιση σ' ένα επάγγελμα κάθε ανειδίκευτου εργάτη, ή την αναπροσαρμογή του εργαζομένου σε άλλο επάγγελμα, ή τη βελτίωση των επαγγελματικών γνώσεων του. Το είδος αυτής της εκπαίδευσεως έχει δυο αντικειμενικούς σκοπούς, δηλαδή από τη μια μεριά περιορίζεται και γενικά ελέγχεται ο

δείκτης ανεργίας, που παρουσιάζει συνεχείς τάσεις ανόδου εξαιτίας της τεχνολογικής αναπτύξεως και ανακατατάξεως του εργατικού δυναμικού σε επαγγελματικές δραστηριότητες πιο χρήσιμες στην οικονομία, και από την άλλη μεριά παρέχεται στις επιχειρήσεις η δυνατότητα έγκαιρης καλύψεως των κενών σε ειδικευμένα στελέχη και προλαμβάνονται έτσι οι ανωμαλίες και οι ανακοπές στο ρυθμό της παραγωγικότητας τους.

Στην προκείμενη περίπτωση ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στην ακολουθούμενη διαδικασία για την επιλογή των υποψηφίων που πρόκειται να μαθητεύσουν στο καθένα από τα επαγγέλματα. Αυτή πρέπει να καθορίζεται ανάλογα με την ειδική φύση και τις απαιτήσεις του επαγγέλματος, χωρίς να παρεμποδίζεται η ελεύθερη επιλογή αυτού. Μέρος της διαδικασίας της επιλογής αποτελούν, όπως αναφέραμε, τα ψυχοτεχνικά τεστ τα οποία πρέπει να προσαρμόζονται στις υπάρχουσες τοπικές συνθήκες και να είναι τέλεια, σταθμισμένα, ώστε να αποτελούν τα πραγματικά κριτήρια, που θα έχουν άμεση σχέση με τις απαιτήσεις του επαγγέλματος. Τα τεστ διευκολύνουν την λεπτομερή έρευνα επαγγελματικής καταλληλότητας, για να διαπιστωθεί αν ο υποψήφιος έχει τις απαραίτητες προϋποθέσεις ασκήσεως του επαγγέλματος στο οποίο πρόκειται να μαθητεύσει.

Μια άλλη μορφή εκπαίδευσως που ανήκει στα πλαίσια της ταχύρυθμης εκπαίδευσως, είναι η μετεκπαίδευση ή επιμόρφωση των εργαζομένων.

Με τον όρο αυτό εννοούμε την παροχή στους απασχολούμενους, στους διάφορους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, συνδυασμένης θεωρητικής και πρακτικής επαγγελματικής εκπαίδευσως. Η εκπαίδευση

αυτή είναι βραχυχρόνια και αποσκοπεί στην τελειοποίηση του εργαζόμενου στον ιδιαίτερο τομέα της ειδικότητας του και την καλύτερη προσαρμογή του στις απαιτήσεις της τεχνικής προόδου.

Η ραγδαία τεχνική πρόοδος επιφέρει σοβαρές κοινωνικές διαφοροποιήσεις και συχνές ανακατατάξεις στους διάφορους επαγγελματικούς τομείς και περιοχές επαγγελματικής απασχολήσεως. Γι' αυτό το λόγο είναι αναγκαία η μετεκπαίδευση των εργαζομένων, που έχουν ανεπαρκή κατάρτιση, για την προσαρμογή τους στις καινούργιες μεθόδους εργασίας και την πληρέστερη αξιοποίηση τους σύμφωνα με τις αυξανόμενες ανάγκες της παραγωγής. Επίσης αναπτύσσονται σήμερα ιδιαίτερες απαιτήσεις ευκαμψίας του εργατικού δυναμικού και δυνατότητας ευχερούς επαγγελματικής ανακατατάξεως. Αυτό προϋποθέτει την μετεκπαίδευση ή ειδίκευση του σε επαγγέλματα που είναι περισσότερο αναγκαία και παρουσιάζουν μεγαλύτερη ζήτηση.

Έτσι, σε τελική ανάλυση, οι ραγδαίες μεταβολές στο χώρο της επαγγελματικής δραστηριότητας, αλλά και οι νέες προοπτικές απασχολήσεως, που παρουσιάζονται μέρα με τη μέρα, κάνουν αβέβαιη την άσκηση από τον εργαζόμενο ενός μόνιμου επαγγέλματος σε όλη του τη ζωή, βασισμένο στην εξειδίκευση που απόκτησε σε κάποια εποχή κατά το παρελθόν.

Φθάνουμε κατά συνέπεια στο συμπέρασμα ότι επιβάλλεται να είναι συνεχής η επιμόρφωση των εργαζομένων, ώστε να εξασφαλίζεται αυτάρκεια στις απαραίτητες ειδικότητες σε μια δεδομένη στιγμή, όπως η ευελιξία ανακατατάξεως των εργαζομένων, ανάλογα με τις τάσεις και τις

απαιτήσεις της οικονομίας. Εξάλλου είναι απαραίτητη η ηλικία και εντατική επαγγελματική κατάρτιση των ενηλίκων ανέργων ή και απασχολούμενων οι οποίοι είναι τελείως ανειδίκευτοι, για την όσο το δυνατό έγκαιρη κάλυψη των κενών που παρουσιάζονται στο χώρο της παραγωγής.

Είναι γεγονός ότι τα επαγγέλματα παρακολουθούν την πορεία εξελίξεως της ανθρωπότητας. Ο τεχνικός πολιτισμός δημιουργεί πολλά νέα επαγγέλματα και διαιρεί τα παλαιά σε πολλές ειδικότητες. Οι μεταβολές εξάλλου που γίνονται με γοργό ρυθμό στον κόσμο της εργασίας ασκούν τεράστια επίδραση στην διαμόρφωση των επαγγελμάτων, πράγμα που επιβάλλει πέρα από την γνωριμία μας με το άτομο, πολύ περισσότερο να γνωρίσουμε και τα επαγγέλματα προς τα οποία αυτά θα δελήσει να κατευθυνθεί.

Η επαγγελματική πληροφόρηση του ατόμου είναι όπως είδαμε, μια από τις σημαντικές δραστηριότητες των Υπηρεσιών Επαγγελματικού Προσανατολισμού που αποσκοπεί ακριβώς στο να βοηθήσει το άτομο που προβαίνει στην εκλογή επαγγέλματος να γνωρίσει τις συνθήκες, του τρόπου εργασίας και άλλους κοινωνικούς και οικονομικούς παράγοντες που θα επιδράσουν στην μελλοντική του σταδιοδρομία.

Η ανάγκη για μια ευρύτερη επαγγελματική ενημέρωση, που προβάλλει σήμερα εντατικότερη παρά ποτέ καλύπτεται, όπως θα δούμε πιο κάτω, με την καθιέρωση μεθόδων συστηματικής κατατάξεως του πλήθους των επαγγελμάτων σε μεγάλες κατηγορίες καθώς και με την σύνταξη επαγγελματικών μονογραφών, που έχουν ως σκοπό να κατατοπίζουν για τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των επαγγελμάτων, τους όρους και τις συνθήκες ασκήσεως αυτών κ.λ.π.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7ο

Το πρόβλημα της εκλογής επαγγέλματος

Η εκλογή επαγγέλματος είναι η προτίμηση ενός μεταξύ πολλών επαγγελμάτων, που ταιριάζει περισσότερο στις ικανότητες και κλίσεις του ενδιαφερομένου ατόμου, ενώ επιλογή είναι η προτίμηση ενός μεταξύ πολλών ενδιαφερομένων ατόμων, για την άσκηση μιας εργασίας, σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται από το άτομο που την προσφέρει (εργοδότης).

Ειδικά η εκλογή επαγγέλματος είναι η πιο δυσχερής, αλλά ίσως η πιο σπουδαία μετά την εκλογή συζύγου ενώ η τυχόν άστοχη εκλογή έχει σαν συνέπεια την διά βίου δυσαρέσκεια και αυτοκατηγορία. Για να φθάσει ένα άτομο στο σημείο να είναι ικανό για μια σωστή απόφαση στο θέμα εκλογής επαγγέλματος, εφαρμόζεται και συνεχής διαδικασία του επαγγελματικού προσανατολισμού, που αποβλέπει κυρίως στην ανάπτυξη των ικανοτήτων και ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της προσωπικότητας του ατόμου και στην μετέπειτα αξιοποίηση αυτού στο επάγγελμά του διά μέσου του επαγγέλματός του.

Αλλά για την επίτευξη αυτού του σκοπού πρέπει να προσδιοριστεί ποιες επαγγελματικές ικανότητες αντιστοιχούν καλύτερα στις ικανότητες του ατόμου, ποια επαγγελματικά καθήκοντα θα εκτελέσει με μεγαλύτερη ευχέρεια και αποτελεσματικότητα και ακόμα να προσδιοριστεί, αν το επάγγελμα αρμόζει στην όλη ατομικότητα του, κατά ποιο τρόπο συντάσσεται μέσα σ' αυτήν και αν έτσι προκύπτει μια ανάπτυξη της προσωπικότητας και μια αύξηση της επαγγελματικής αξίας του ατόμου. Δεν θα ωφελούσε σε τίποτα αν έφθανε λόγω χάρη το εκπαιδευόμενο νεαρό

άτομο σε υψηλό επίπεδο αποδοτικότητας σε ένα επάγγελμα, αν ο αυριανός επαγγελματίας ή υπάλληλος που θα βγει από αυτό πρόκειται να ανακαλύψει κάποια μέρα μέσα του μια συναισθηματική απώθηση για την εργασία που ασκεί, απώθηση που θα αποκρυσταλλωθεί με την ηλικία.

Η σοβαρότητα όμως του θέματος δεν περιορίζεται στο άτομο μόνο αλλά επεκτείνεται άμεσα στην οικονομία της χώρας και γενικότερα στην ποιοτική σύνδεση της κοινωνίας. Διότι με την ορθή εκλογή επαγγέλματος ή τύπου σπουδών δεν αποβλέπετε μόνο στο να βοηθηθεί το άτομο να επιτύχει μια καλή επαγγελματική προσαρμογή, που θα του δώσει ικανοποίηση και θα πληρώσει τον εσωτερικό του κόσμο, αλλά αποσκοπείτε ταυτόχρονα και η ομαλή λειτουργία της εθνικής οικονομίας, μέσω της ορθολογικής και αποτελεσματικής αξιοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού.

Μέσα σε αυτά τα πλαίσια, η θέση του επαγγελματικού προσανατολισμού και του Συμβούλου δικαιολογείται και στηρίζεται στο γεγονός ότι κάθε άτομο έχει ορισμένες ικανότητες, ιδιαίτερα ενδιαφέροντα, ιδιαίτερα προσωπικά χαρακτηριστικά που αν το άτομο γνωρίζει πια είναι αυτά και πως να τα χρησιμοποιήσει για να τα μετατρέψει σε δυνάμεις θα γίνει πιο ευτυχισμένο σαν άνθρωπος, πιο επιτυχημένο σαν επαγγελματίας και πιο χρήσιμο σαν πολίτης.

Η σωστή εκλογή προϋποθέτει, αρχικά τον έγκαιρο προσδιορισμό του μέλλοντος επαγγέλματος. Αλλά από την άλλη πλευρά, η έγκαιρη και υπεύδυνη προετοιμασία του ατόμου για τη λήψη της απόφασης για την εκλογή επαγγέλματος, σχετίζεται άμεσα για την ωρίμανση της προσωπικότητας. Όταν το άτομο βρεθεί μπροστά στους χρονικούς, τους

εκπαιδευτικούς και κοινωνικούς περιορισμούς, που τον επιβάλλουν να πάρει μια απόφαση, τότε θα πρέπει να έχει μια ετοιμότητα που θα είναι συστηματική, προκατασκευασμένη από μια σωστή επαφή με τον εαυτό του και με τον κόσμο των επαγγελμάτων.

Ο βαθμός αυτής της επαφής, που ποικίλει από μια επιφανειακή γνωριμία μέχρι μια πλήρη μελέτη και επίγνωση αποτελεί και τη βάση της ορθής εκλογής.

Αλλά ας μην ξεχνάμε, ζούμε σε μια εποχή όπου τα επαγγέλματα και οι σπουδές υφίστανται ραγδαίες δυναμικές αλλοιώσεις και ανακατατάξεις, τόσο στην σύνδεσή τους (καινούργια επαγγέλματα, φθίνοντα ή διασπώμενα επαγγέλματα κ.α.) όσο και στη δομή τους (νέες μέθοδοι εκπαίδευσης, νέες μέθοδοι εργασίας, τεχνολογική εξέλιξη, νομοθεσία κ.α.).

Μέσα σε αυτόν τον πολύπλοκο, τον συνεχώς μεταβαλλόμενο κόσμο των επαγγελμάτων και των ευκαιριών εκπαίδευσης οι έφηβοι αντιμετωπίζουν μια σειρά από προβλήματα και διλήμματα σαν έλθει η στιγμή να κάνουν τις εκλογές τους και να πάρουν αποφάσεις.

Στο παρελθόν, τα επαγγέλματα ήταν λίγο πολύ οικογενειακοπαραδοσιακά. Ήταν η εποχή όπου υπήρχαν ορισμένα πλαίσια μέσα στα οποία γινόταν η εκλογή του επαγγέλματος. Ο ίδιος ο γονιός ωθούσε το παιδί του να ακολουθήσει σπουδές που θα του επέτρεπαν αργότερα να ασκήσει ένα επάγγελμα “ανώτερο” σύμφωνα με τη δική του αντίληψη. Η σταθερή εξάλλου στάση της οικογένειας απέναντι στο θέμα της διαδοχής του επαγγέλματος μπορούσε να είναι θετική αλλά και να μπορούσε να αποβεί καταστροφική για το παιδί.

Με άλλα λόγια η απόφαση για το παιδί αφορούσε περισσότερο τους γονείς και συχνά υπήρχε μια προκαθορισμένη απόφαση τους για την επαγγελματική του σταδιοδρομία.

Από την άλλη πλευρά, η επαφή του νέου με τον περιορισμένο κύκλο των επαγγελματιών ήταν ελλιπής και συχνά εσφαλμένη, με συνέπεια ο νέος να πέφτει στην παγίδα μιας παραδοσιακής και προκατειλημμένης ιεράρχησης των επαγγελματιών και των σπουδών, που βασίζονταν μόνο στις αντιλήψεις ότι ένα επάγγελμα ανάλογα με το βαθμό της κοινωνικής αποδοχής, διακρίνεται σε "καλό" ή "κακό".

Με την πάροδο του χρόνου οι αντιλήψεις αυτές άλλαξαν ριζικά και οδηγηθήκαμε από την πραγματικότητα στο σπάσιμο της διαδοχής του επαγγέλματος.

Ο νέος σήμερα έχει τις δυνατότητες να ενημερώνεται για όσο το δυνατό περισσότερους παράγοντες επίδρασης και να μορφώνει μια υπεύδυνη και πλήρη εικόνα του συγκεκριμένου επαγγέλματος. Τα αίτια της παραπάνω αλλαγής, που είναι κατεξοχή οικονομικά και κοινωνικά, οφείλονται στην αλλαγή της δομής της οικονομίας αλλά και στην αλλαγή της νοοτροπίας και των αξιών της ζωής.

Έτσι, η βιομηχανική επανάσταση του αιώνα μας επέφερε ριζικές αλλαγές στις συνήθειες, στις συνθήκες, στους τρόπους παροχής εργασίας και διαβίωσης και στον κοινωνικό γενικά σχηματισμό.

Τα επαγγέλματα πλήθυναν αφάνταστα, ενώ η μηχανή που μπήκε στη ζωή μας αντικατέστησε την ανθρώπινη δύναμη και τείνει να αντικαταστήσει και

αυτές ακόμα τις ανθρώπινες δεξιότητες και ικανότητες. Εκτοπίζει τον άνθρωπο από πολλές εργασίες και τον αναγκάζει να ζητά άλλες διεξόδους.

Όλες αυτές οι αλλαγές έκαναν την κοινωνική ζωή και τις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων να αλλάζουν, σε μέγεθος και περιεχόμενο.

Δημιούργησαν ένα νέο τύπο εργαζόμενου που είναι λιγότερο ανεξάρτητος και περισσότερο μέλος ενός συστήματος εργασίας, επίσης οι αλλαγές αυτές έφεραν τεράστια οικονομικά αποτελέσματα τόσο για την οικονομία όσο και για τον εργαζόμενο αλλά ταυτόχρονα δημιούργησαν μεγαλύτερα ψυχολογικά προβλήματα για τον εργαζόμενο όπως είναι η ανία και η έλλειψη ψυχικής ικανοποίησης, που προκύπτει από την ολοκληρωμένη προσωπική δημιουργία, ο περιορισμός της πρωτοβουλίας, η έλλειψη εκτίμησης και αναγνώρισης από τους άλλους του προσφερόμενου έργου (που είναι τώρα αποτέλεσμα της προσχεδιασμένης ομαδικής προσπάθειας).

Γενικά το όλο πρόβλημα που προβάλλει έντονα και περιμένει τη λύση του είναι, το πως θα πετύχουμε να εναρμονίσουμε κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις προσδοκίες για εκπαίδευσης και απασχόλησης του ανθρώπινου δυναμικού, με το ρυθμό των ποικίλων αλλαγών που γίνονται στον κόσμο της εργασίας.

Η αποτελεσματικότερη βοήθεια που μπορούμε να προσφέρουμε στους ενδιαφερομένους και ιδιαίτερα στα νεαρά άτομα, είναι να τα καταστήσουμε ικανά να προσαρμόζονται άνετα στις νέες κάθε φορά συνθήκες εργασίας και να αυτοπροσανατολίζονται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8ο

Οι επιδράσεις στην σχολική και επαγγελματική κατεύθυνση των νέων

Το αγόρι και το κορίτσι των 15 ή και περισσότερων χρόνων, κουβαλά μαζί του ένα σωρό εξωτερικές επιδράσεις, που, πολλές φορές, καθορίζουν την παραπέρα πορεία του. Και, χωρίς να το θέλει ή να το σκέφτεται, αποφασίζει, ποιες σπουδές θ' ακολουθήσει και ποιο επάγγελμα σκοπεύει ν' ασκήσει, κάτω από τις επιδράσεις αυτές, που άλλοτε έχουν ευεργετικό και άλλοτε καταστροφικό αποτέλεσμα.

Κατά τον διάσημο ψυχολόγο Donald Souper, ο δεμέλιος λίθος του επαγγέλματος και στην πραγματικότητα ο δεμέλιος λίθος της σύγχρονης παιδαγωγικής αντίληψης, πρέπει να είναι οι ατομικές διαφορές πείρα κάθε ανθρώπου από τον κόσμο είναι μοναδική και έτσι η προσφορά κάθε ανθρώπου στον κόσμο γίνεται μοναδική.

Όταν ένα άτομο εκφράζει την επαγγελματική ορολογία την ιδέα που έχει για το τι είδους άνθρωπου είναι. Διαλέγοντας ένα επάγγελμα εκφράζει την αντίληψη που έχει για τον εαυτό του. Καθώς σταθεροποιείται σ' ένα επάγγελμα πετυχαίνει την αυτοπραγμάτευσή του. Το επάγγελμα δίνει τη δυνατότητα στον άνθρωπο να παίζει ένα ρόλο που ταιριάζει στην αυτοαντίληψή του.

Εξάλλου, η διαδικασία της επαγγελματικής ανάπτυξης του ατόμου είναι ουσιαστικά η διαδικασία ανάπτυξης και ολοκλήρωσης της εικόνας που έχει το άτομο αυτό για τον εαυτό του.

Είναι προϊόν αλληλεπίδρασης των κληρονομικών κλίσεων, της νευρικής και ενδοκρινικής δομής, των ευκαιριών που έχει για να παίζει διάφορους ρόλους και του κατά πόσο ο ρόλος αυτός επιδοκιμάζεται από τους τρίτους. Από το άλλο μέρος η εξέλιξη του ατόμου καθορίζεται από την ωρίμανση των ικανοτήτων του, των ενδιαφερόντων του, της πείρας που αποκόμισε από την πραγματικότητα και της αυτοαντίληψης. Αλλά υπάρχουν στοιχεία που αποδεικνύουν ότι οι ικανότητες, ως ένα σημείο, είναι κληρονομικές και η προσωπικότητα έχει τη ρίζες της σε κληρονομική νευρική και ενδοκρινική σύνδεση. Υπάρχουν όμως και στοιχεία για να στηρίζουν τη θεωρία ότι οι φανερές κλίσεις και η προσωπικότητα, όπως διαγράφεται μέσα από την συμπεριφορά, είναι αποτέλεσμα της αμοιβαίας επίδρασης του οργανισμού και του περιβάλλοντος. Για αυτό και η διαδικασία συμβιβασμού μεταξύ των ατόμων και των κοινωνικών παραγόντων, μεταξύ αυτοαντίληψης και πραγματικότητας είναι ένα μέρος του ρόλου που παίζει ο άνθρωπος, είτε στην σφαίρα της φαντασίας, είτε στην συνέντευξη με τους συμβούλους είτε στην πραγματική ζωή. Εδώ ακριβώς είναι όπου μπορεί να βοηθηθεί το άτομο για την ομαλή ανάπτυξή του με το να δοθούν σε αυτό επαρκείς ευκαιρίες ώστε να δοκιμάσει διάφορες ικανότητες και να αντιληφθεί τα ενδιαφέροντά του και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς του. Να διευκολυνθούν, με άλλα λόγια οι διεργασίες ανάπτυξης του ατόμου καθώς περνά τα διάφορα στάδια της ζωής του.

Ιδιαίτερα για το σχολικό επαγγελματικό προσανατολισμό βασική είναι η προϋπόθεση ότι μπορούμε να βοηθήσουμε τα νεαρά άτομα στην ανάπτυξή τους και την προετοιμασία τους για την ορθή εκλογή τύπου σπουδών ή

επαγγέλματος, γιατί χωρίς αμφιβολία υπάρχουν πολλοί παράγοντες στην ζωή τους που επηρεάζουν αποφασιστικά την σχολική και επαγγελματική τους κατεύθυνση.

Βέβαια οι ψυχομετρικοί παράγοντες όπως η ευφυΐα, παίζουν αξιόλογο ρόλο στην απόφαση που παίρνει ο μαθητής στο θέμα της επαγγελματικής εκλογής αλλά οπωσδήποτε οι κοινωνικοί παράγοντες έχουν ζωτική σημασία.

Τους παράγοντες που ιδιαίτερα επηρεάζουν την σχολική και επαγγελματική κατεύθυνση τους κατατάσσουμε σε δυο μεγάλες κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τους κοινωνικούς παράγοντες που προέρχονται από τις επιδράσεις του εξωτερικού κόσμου.

Θα επιχειρήσουμε στην συνέχεια να αναλύσουμε περιληπτικά τους παράγοντες αυτούς, που μπορούμε να τους απομονώσουμε (κανένας από αυτούς τους παράγοντες δεν αποκλείει τους άλλους).

α. Προσωπικοί παράγοντες

- 1) Τα σωματικά χαρακτηριστικά και η υγεία του ατόμου επηρεάζουν ως ένα σημείο την επαγγελματική εκλογή. Παρατηρείται λόγω χάρη δυσχέρεια στην άσκηση ορισμένων επαγγελμάτων από ένα άτομο που η γενική υγεία του παρουσιάζει κάποιο πρόβλημα (καρδιοπάθεια, επιληψία, δερματική πάθηση, πάθηση του αναπνευστικού συστήματος) ενώ η ομιλία, η όραση, η ακοή, η φυσική δύναμη και αντοχή, το ύψος, η ταχύτητα αντίδρασης, είναι χαρακτηριστικά που μπορούν να επιδράσουν αποφασιστικά στην επαγγελματική κατεύθυνση του νέου.

- 2) Οι σχολικές επιδράσεις και οι ικανότητες του μαθητή παίζουν σημαντικό ρόλο στη σχολική και επαγγελματική κατεύθυνση. Οι σχολικές επιδόσεις του μαθητή αυξάνουν την δυνατότητα εισήγησής του στους διάφορους τύπους εκπαίδευσης ενώ οι διανοητικές ικανότητες, η ευφυΐα, και οι ιδιαίτερες ικανότητες του επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τις σχολικές και επαγγελματικές αποφάσεις.
- 3) Η προσωπικότητα δηλ. το προσωπικό στίλ του κάθε ατόμου επηρεάζει την εκλογή επαγγέλματος. Ένα άτομο που προβαίνει στην εκλογή επαγγέλματος, διαλέγει στην πραγματικότητα έναν τρόπο ζωής. Με την εκλογή ενός επαγγέλματος εκφράζει την αντίληψη που έχει για τον εαυτό του (αυτοαντίληψη) ενώ παράλληλα δείχνει να έχει αντιληφθεί τα ενδιαφέροντά του, και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς του, που ορισμένα από αυτά απαιτώνται οπωσδήποτε για την άσκηση του επιλέγοντας επαγγέλματος. Τέτοια χαρακτηριστικά της προσωπικότητας είναι η δραστηριότητα, η προσοχή και η επιμέλεια, η ενεργητικότητα, η επιρροή, η ευαισθησία, η κοινωνικότητα, η αξιοπιστία, ανεξαρτησία. Ειδικά ο σχολικός επαγγελματικός προσανατολισμός έχει σαν βασικό στόχο να παρέχει στο μαθητή τις ευκαιρίες να ανακαλύπτει μερικά από αυτά τα γνωρίσματα και τα στοιχεία του εαυτού του, πράγμα που διευκολύνει σημαντικά στο σχεδιασμό της επαγγελματικής του σταδιοδρομίας.
- 4) Οι αξίες και οι ανάγκες του ατόμου δηλαδή τα πράγματα εκείνα στα οποία αποδίδει ιδιαίτερη αξία και κατά συνέπεια είναι απόλυτα αναγκαία για την επιτυχία του, επηρεάζουν επίσης σημαντικά την

επαγγελματική του κατεύθυνση. Γι' αυτό και ο νέος που προβαίνει στην εκλογή του επαγγέλματος πρέπει πρώτα να ερευνά αν το επάγγελμα που διαλέγει πρόκειται να ικανοποιήσει κατά το μέτρο του δυνατού τις προκαθορισμένες για τον εαυτό του αξίες και ανάγκες (υλικά αγαθά, ασφάλεια, σιγουριά, φιλία, αναγνώριση, μεγάλη εμπειρία, εκτίμηση).

β) Κοινωνικοί παράγοντες.

1) Το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον, από το οποίο προέρχεται το άτομο είναι πιθανό να προσδιορίσει, σε σημαντικό βαθμό, τα όρια της επαγγελματικής κατεύθυνσης ή της εκλογής του επαγγέλματος σύμφωνα με τρεις κύριους τρόπους δηλ.

I. Με την "έκταση εκλογής" (διαφορετικά είναι τα όρια της εκλογής επαγγέλματος για νέους που προέρχονται από γονείς, επιστήμονες, καλλιτέχνες, επιχειρηματίες, εργάτες κ.α.).

II. Με τα κριτήρια "εκλογής" (ο νέος μπορεί να παροτρυνθεί να έχει ως κριτήριο του την εκλογή μιας καλύτερης εργασίας από την εργασία του πατέρα του, με μεγαλύτερο εισόδημα, κοινωνικό γόητρο και μεγαλύτερη ικανοποίηση).

III. Με το επίπεδο φιλοδοξίας (ο νέος μπορεί να ενθαρρυνθεί να έχει φιλοδοξίες μεγαλύτερες από αυτές του πατέρα του. Να γίνει λόγου χάρη αρχιτέκτων, ενώ ο πατέρας του ήταν οικοδόμος).

Γενικά το περιβάλλον αποτελεί έναν από τους κυριότερους παράγοντες στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του ατόμου και των πρώτων

αντιλήψεών του για τις κοινωνικές αξίες και φυσικά για την αξία των ασκούμενων επαγγελμάτων και αυτό πρέπει να το λαμβάνει υπόψη του ο σύμβουλος για να καταλάβει τις επιρροές που δέχεται ο μαθητής στην εκλογή του επαγγέλματος. Η πρώτη σχέση του ατόμου με το περιβάλλον του δημιουργείται μέσω της οικογένειας. Αργότερα στις πρωτογενείς ομάδες επαφής με το περιβάλλον, θα προστεθεί η γειτονιά, οι φίλοι, για να ακολουθήσουν οι επίσημες και δευτερογενείς σχέσεις. Οι δευτερογενείς σχέσεις, που δημιουργούνται μέσω του σχολείου, της εκκλησίας, της κοινότητας, της επαγγελματικής ομάδας κ.λ.π., παρέχουν πιο οργανωμένες και επίσημες μορφές με το περιβάλλον μέσω των συστημάτων παροχής πληροφοριών, γνώσεων, κατευθύνσεων ή και βοήθειας.

2) Η οικογένεια, παίζει καίριο καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του κάθε ατόμου. Ένα μέρος αυτής της προσωπικότητας εκφράζεται με το επάγγελμα-εργασία, και μάλιστα το πιο σημαντικό μέρος, αφού το άτομο είναι αναγκασμένο να αναπτύξει στην εργασία του το σύνολο των ικανοτήτων, των δυνάμεων και των ιδεών του. Όχι μόνο το συγκεκριμένο επάγγελμα ή η ιδιότητα με την οποία το άτομο εκτελεί την εργασία του, αλλά και η στάση του απέναντι στην κοινωνική επιταγή της συμμετοχής σε κοινό παραγωγικό έργο επηρεάζεται, στην αρχική της τουλάχιστον φάση, από τα οικογενειακά πρότυπα, πλαίσια και ανάγκες.

Αν ληφθεί υπ' όψη ότι το άτομο αναπτύσσεται και ενηλικιώνεται στα πλαίσια της οικογένειας και περνά ένα σημαντικό μέρος της ζωής του (ενωμένο, ανάλογα, με στενότερους ή χαλαρότερους δεσμούς), γίνεται τότε

κατανοητό γιατί η οικογένεια δεν είναι μόνο ο πρώτος αλλά και ο πιο βασικός παράγοντας που επηρεάζει το είδος του επαγγέλματος και τον τρόπο ζωής που θα ακολουθήσει το άτομο. Ιδιαίτερα στις σχέσεις μεταξύ νεαρών ατόμων και περιβάλλοντος, η οικογένεια δημιουργεί στα νεαρά άτομα “εικόνες” και καταστάσεις που “σημαδεύουν” την μετέπειτα στάση τους απέναντι στην κοινωνία και τους δεσμούς της.

Στο θέμα ειδικά της εκλογής τύπου σπουδών ή επαγγέλματος γίνεται φανερό ότι από τους γονείς παίρνει ο νέος τα κίνητρα. Ο νέος λόγου χάριν, που οι γονείς του περιτριγυρίζονται από βιβλία και αγαπούν το διάβασμα ή κάνουν οι ίδιοι εργασίες με τα χέρια τους και αυτό τους ενθουσιάζει, το πιο πιθανό είναι ότι θα μάθει να χαίρεται με τις ίδιες εργασίες.

Έτσι οι γονείς παίζουν ουσιαστικό ρόλο όχι μόνο στη σωματική αλλά και στη συναισθηματική, πνευματική και διανοητική ανάπτυξη των παιδιών τους, πράγμα που επιδρά σημαντικά πάνω στη δημιουργία του επαγγελματικού προτύπου και στο δρόμο που θα ακολουθήσουν τα παιδιά στη ζωή τους ως ώριμα πλέον άτομα. Αλλά και από τα αδέρφια το παιδί επηρεάζεται κατά πολλούς τρόπους. Οι γνώσεις και οι εμπειρίες που μπορεί να αποκτήσει εν μικρό παιδί από ένα μεγαλύτερο μπορεί να παίξουν σπουδαίο ρόλο, στη σταδιοδρομία του, ή στην εκλογή του επαγγέλματος. Ο μεγαλύτερος αδελφός ή αδελφή, μπορεί να δώσουν πληροφορίες για ένα επάγγελμα ή για τα ανώτερα στάδια εκπαίδευσης με έμμεσους ή άμεσους τρόπους.

Οι συγκρίσεις τέλος, που συνήθως κάνουν γονείς και δάσκαλοι, μεταξύ των ικανοτήτων, επιδόσεων και συμπεριφοράς των αδερφών, επηρεάζουν σημαντικά είτε θετικά και είτε αρνητικά την επαγγελματική εκλογή.

3) Οι "πιέσεις" που ασκούνται από τις αρμόδιες υπηρεσίες εκπαίδευσης και απασχόλησης ή και από άλλους παράγοντες, για να ενθαρρυνθούν οι νέοι να φοιτήσουν σε ορισμένες σχολές στις οποίες παρατηρείται έλλειψη σπουδαστών ή να ακολουθήσουν ορισμένα επαγγέλματα για τα οποία παρατηρείται έλλειψη προσωπικού στην αγορά εργασίας, επηρεάζουν οπωσδήποτε τη σχολική και επαγγελματική κατεύθυνση των νέων. Στην προκειμένη περίπτωση οι ανάγκες της αγοράς εργασίας είναι σημαντικός παράγοντας που βοηθά το νέο στην εκλογή επαγγέλματος και τρόπου ζωής.

Η βοήθεια αυτή δίνεται κυρίως στους νέους που διανύουν το 14ο έτος της ηλικίας τους, όταν χρειάζεται να πάρουν μια απόφαση και να καθορίσουν το είδος των σπουδών που θα ακολουθήσουν. Έτσι όμως προσδιορίζουν στην ουσία τη μελλοντική εκλογή του επαγγέλματος τους. Γι' αυτό και θα μπορούσαμε να πούμε ότι, του είδους αυτού ο επαγγελματικός προσανατολισμός έχει σαν βασική λειτουργία του τον κοινωνικό έλεγχο (κατευθυνόμενη εκλογή επαγγέλματος). Τον παράγοντα αυτό που ρυθμίζει ως ένα βαθμό την προσφορά ευκαιριών δεν μπορούμε να τον αγνοήσουμε. Άλλωστε η λειτουργία του κοινωνικού ελέγχου είναι μόνο μια από τις τέσσερις πιθανές λειτουργίες του επαγγελματικού προσανατολισμού, όπως τις διατυπώνει ο Watts. Οι άλλες τρεις είναι:

I. Η λειτουργία κοινωνικής αλλαγής, που ασκείται από το σχολικό επαγγελματικό προσανατολισμό και αποσκοπείτε η παροχή βοήθειας προς τους μαθητές να δουν τη διαδικασία της εκλογής όπως είναι στην πραγματικότητα, αλλά και όπως θα μπορούσε να είναι. Σ' αυτή την περίπτωση ο σύμβουλος θα πρέπει να συζητά με το μαθητή και τους παράγοντες που εμποδίζουν το άτομο στην ανάπτυξή του (κοινωνικούς ή ψυχολογικούς), καθώς και τη δομή του κοινωνικού και του εκπαιδευτικού συστήματος.

II. Η λειτουργία ατομικής αλλαγής, που ασκείται από το σχολικό επαγγελματικό προσανατολισμό και αποσκοπείτε η παροχή βοήθειας προς τους μαθητές να ευρύνουν τον ορίζοντα εκλογής τους και έτσι να αυξήσουν τις ευκαιρίες τους για εκλογή επαγγέλματος και τρόπου ζωής. Αυτό μπορεί να γίνει πιο πολύ με άτομα που ανήκουν στις λεγόμενες μη προνομιούχες ομάδες, όπως είναι οι γυναίκες, τα παιδιά της εργατικής τάξης και τα "απροσάρμοστα" παιδιά.

III. Η μη κατευθυνόμενη λειτουργία, που ασκείται από τον σχολικό επαγγελματικό προσανατολισμό και αποσκοπείτε η παροχή βοήθειας προς τους μαθητές να εξετάσουν την υπάρχουσα κλίμακα ευκαιριών, κάτω από το πρίσμα του προσωπικού τους συστήματος αξιών και έτσι να καταλήξουν σε μια απόφαση τελείως δική τους.

Επίσης σημαντική επίδραση ασκούν στη σκέψη και τα επαγγελματικά σχέδια των νέων τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, δηλαδή ο τύπος, ο κινηματογράφος, το ραδιόφωνο και η τηλεόραση. Οι πηγές αυτές που

ασκούν πίεση άλλοτε συμπληρώνουν και άλλοτε συναγωνίζονται τις πιέσεις που αναφέραμε πιο πάνω. Ιδιαίτερα δε ο κινηματογράφος και η τηλεόραση έχουν υψηλό δείκτη φαντασίας στα προγράμματά τους, πράγμα που οπωσδήποτε επηρεάζουν έμμεσα τους νέους στον προγραμματισμό τους για το μελλοντικό τους επάγγελμα.

Τέλος η διαφήμιση των διαφόρων ιδιωτικών και δημοσίων σχολών και των διαφόρων επαγγελματιών επηρεάζει σημαντικά την εικόνα που έχουν οι νέοι για τους διάφορους τύπους σπουδών και τα επαγγέλματα.

4) Η επαγγελματική διακίνηση, δηλαδή οι μετακινούμενες επαγγελματικές ανάγκες, όπως είναι η μετατόπιση εκ της γεωργίας και της βιοτεχνίας στη μηχανική και μαζική βιομηχανική παραγωγή, η μετακίνηση εργατικών χεριών που γίνεται, σήμερα στο εμπόριο, τις μεταφορές, τις υπαλληλικές θέσεις κ.λ.π., φέρει αναπόφευκτα την αλλαγή στην όλη επαγγελματική δομή της κοινωνίας. Αλλά, όταν η επαγγελματική δομή μιας κοινωνίας αλλάζει, παλιά επαγγέλματα δίνουν τη θέση τους σε καινούργια. Αυτό δίνεται λόγου χάρη, στις τεχνολογικές κοινωνίες που λόγου χάρη, στις τεχνολογικές κοινωνίες που εξαφανίζονται οι τεχνίτες και παρουσιάζονται οι τεχνοκράτες. Σε τέτοιες κοινωνίες υπάρχει επαγγελματική κινητικότητα που επηρεάζει οπωσδήποτε τα επαγγελματικά σχέδια των νέων.

5) Το σχολείο, είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες στον καθορισμό της επαγγελματικής σταδιοδρομίας και του τρόπου ζωής κάθε ατόμου. Στο σχολείο ο μαθητής επηρεάζεται, αρχικά, από τις συγκρίσεις που κάνουν οι δάσκαλοι, κυρίως ως προς την επίδοση. Όσο

πιο καλός σε επίδοση είναι ο μαθητής τόσο περισσότερο ενδαρρύνεται από τους δασκάλους του και τόσο περισσότερες πιθανότητες έχει να ακολουθήσει ανώτερες σπουδές.

Επίσης ο μαθητής σ' όλη τη διάρκεια της σχολικής του ζωής αποκτά μια εμπειρία για τις σχέσεις του με τους συμμαθητές του, με τους συνομήλικους του, στην ίδια ομάδα. Στην ομάδα των συνομηλίκων του παρουσιάζονται πολλές ευκαιρίες που του δίνουν τη δυνατότητα να παίζει μέσα σ' αυτήν διάφορους ρόλους. Τα χαρακτηριστικά δε της ομάδας ή των ομάδων, στις οποίες αποδίδει περισσότερο και αισθάνεται άνετα, χωρίς αμφιβολία, θα επηρεάσουν τη μελλοντική εκλογή των συναδέλφων του στον επαγγελματικό τομέα και έτσι θα επηρεάσουν έμμεσα την εκλογή του επαγγέλματος.

Εξάλλου, ο τύπος της εκπαίδευσης επηρεάζει τις ευκαιρίες για επαγγελματική σταδιοδρομία, παρά το γεγονός ότι γίνεται προσπάθεια να περιοριστεί κατά το μέτρο του δυνατού η επιρροή αυτή.

Ιδιαίτερα, το επαγγελματικό σχολείο, ως εκ του ειδικού της εκπαίδευσης που παρέχει, τείνει να κατευθύνει έντονα του μαθητή και τελικά να θέσει όρια στις δυνατότητες επαγγελματικής εκλογής. Διότι, όταν άλλοι αποφασίζουν για τον τύπο εκπαίδευσης που θα ακολουθήσει ο νέος, επόμενο είναι να τον κατευθύνουν σε συγκεκριμένους κλάδους και έτσι να περιορίζονται οι δυνατότητες επαγγελματικής εκλογής.

Τέλος, ένας σπουδαίος σχολικός παράγοντας είναι φυσικά οι ίδιοι οι δάσκαλοι, που, ως γνωστό, παρουσιάζουν την τάση να ανταμείβουν τους μαθητές που τους μοιάζουν. Αυτό θα επηρεάσει οπωσδήποτε την επιτυχία

του μαθητή στο επάγγελμά του, δηλαδή στις σχέσεις του με τους ανωτέρους στην απασχόλησή τους. Αν λόγου χάρη ένας μαθητής έχει τη δυνατότητα να δεχτεί και να αναπτύξει, μια καλή σχέση με τους δασκάλους του, τότε θα γίνει ικανός να αναπτύξει παρόμοιες σχέσεις και στο επάγγελμά του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9ο

Πληροφόρηση και ισότητα ευκαιριών

Αυτή η δυσκολία παρακολουθήσεως των τεχνικοοικονομικών εξελίξεων και η αδυναμία της πλήρους συνειδητοποιήσεως των επιπτώσεών του στην επαγγελματική ζωή είναι μεγαλύτερη στα κατώτερα κοινωνικά στρώματα και ιδιαίτερα στις οικογένειες εκείνες, των οποίων το μορφωτικό επίπεδο είναι χαμηλό. Αν μάλιστα λάβουμε υπόψη μας τη διαπίστωση, στην οποία καταλήγουν όλες σχεδόν οι σχετικές έρευνες, ότι δηλαδή τα πρόσωπα της οικογένειας περιλαμβάνονται ανάμεσα στις πιο σημαντικές πηγές, από τις οποίες οι νέοι, αντλούν τις επαγγελματικές τους πληροφορίες, τότε θα αντιληφθούμε εύκολα τη διαφορά ενημερώσεως που υπάρχει μεταξύ των διαφορετικής κοινωνικής προελεύσεως παιδιών. Η ενημέρωση των παιδικών των λιγότερο μορφωμένων κοινωνικών στρωμάτων είναι πολύ ελλιπέστερη και ατελέστερη σε σύγκριση προς εκείνη των παιδιών των μορφωτικά ευνοημένων οικογενειών.

Έτσι εμφανίζεται συχνά το φαινόμενο της αδυναμίας πολλών νέων, που πολλοί στο μεγαλύτερο μέρος τους προέρχονται από κατώτερα κοινωνικά στρώματα, να επιλέξουν, με πλήρη συνείδηση των συνεπειών που συνεπάγεται η επιλογή αυτή, τον προσανατολισμό που θα ακολουθήσουν, όταν βρεθούν μπροστά στην ανάγκη να ακολουθήσουν κάποια σχολική ή επαγγελματική κατεύθυνση. Μοιάζουν με οδηγό οχήματος, ο οποίος δεν έχει χάρτη της περιοχής όπου βρίσκεται, και καθώς προχωρεί συναντά ένα πολύπλοκο σταυροδρόμι, από το οποίο λείπουν οι ενδεικτικές πινακίδες προσανατολισμού, μπροστά σ' ένα τέτοιο αδιέξοδο διαλέγει συχνά στην

τύχη κάποιο δρόμο, ή ακολουθεί τις οδηγίες κάποιου ανεύθυνου και ίσως εξίσου μ' αυτόν ακατατόπιστου περαστικού, ή κοιτάζει να δει προς τα πού πηγαίνουν οι άλλοι για να τους ακολουθήσει κι αυτός άσχετα από το αν η κατεύθυνση αυτή οδηγεί προς εκεί που αυτός, σαν άτομο, θέλει να φτάσει.

Κάτω από τέτοιες συνθήκες, η αποτυχία, η κατάληξη σε κάποιο επάγγελμα στην προκειμένη περίπτωση που δεν ανταποκρίνεται ούτε στα ενδιαφέροντά του ούτε στις πραγματικές κλίσεις του ή σε μια σχολική κατεύθυνση με περιορισμένες επαγγελματικές διεξόδους είναι πολύ πιθανή.

Η διαφορά αυτή ως προς τη δυνατότητα έγκαιρης και ορθής ενημερώσεως των διαφορετικής κοινωνικοοικονομικής και πολιτιστικής προελεύσεως ατόμων ευνοεί την ανισότητα ευκαιριών μεταξύ των νέων. Θέμα γύρω από το οποίο δείχνεται τα τελευταία χρόνια ιδιαίτερη ευαισθησία.

Εξετάζοντας την οργανωμένη και συστηματική πληροφόρηση όλων των νέων και των οικογενειών τους κάτω από το πρίσμα που αναφέραμε παραπάνω θα συμφωνήσουμε μαζί με τον M. GRAFE και πολλούς άλλους, ότι η πληροφόρηση συντελεί στον εκδημοκρατισμό της εκπαίδευσης και της κοινωνίας γενικότερα και συμβάλει στη μείωση της ανισότητας ευκαιριών. Και ακόμα θα δεχτούμε μαζί με τους Le Thanh Khoi V. Isambert-Jamati και άλλους ότι η συστηματική ενημέρωση όλων των νέων και των οικογενειών τους πρέπει να αποτελέσει ένα από τα πρώτιστα μελήματα κάθε κράτους που θέλει να μειώσει την ανισότητα που προαναφέραμε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10ο

Πληροφόρηση και κοινωνικό-επαγγελματικές προσακαταλήψεις

Η πληροφόρηση τόσο των νέων και των γονέων τους όσο και της ευρύτερης λαϊκής μάζας πάνω στα διάφορα επαγγέλματα και στους κλάδους της εκπαίδευσης συγκαταλέγεται ανάμεσα στα πιο δημοκρατικά μέσα που χρησιμοποιεί ο σχολικός επαγγελματικός προσανατολισμός για να επιτύχει την προσαρμογή της κατανομής του μαθητικού πληθυσμού και αργότερα του εργατικού δυναμικού στις ανάγκες της οικονομίας.

Είναι το μέσο, με το οποίο μπορούμε να αμβλύνουμε την επίδραση των κοινωνικών επαγγελματικών προκαταλήψεων και στερεοτύπων στην εκλογή των σχολικών κατευθύνσεων και επαγγελματικών δραστηριοτήτων και να μειώσουμε έτσι την άνιση κατανομή του εργατικού δυναμικού της χώρας στους διάφορους τομείς των επαγγελματικών δραστηριοτήτων.

Ο Pasquasy λέγει στο σημείο αυτό ότι "πειραματισμοί έδειξαν πως ύστερα από μια πληροφόρηση με την παρακολούθηση κινηματογραφικών ταινιών και με συζητήσεις οι έφηβοι εκλύονται λιγότερο από επαγγέλματα γοήτρου, φορτισμένα με μεγάλη κοινωνική εκτίμηση, και ευρύνουν τις σχέσεις τους με τον εξωτερικό κόσμο ευαισθητοποιούμενοι σε τομείς δραστηριοτήτων που μέχρι εκείνη τη στιγμή παραμέρισαν συστηματικά".

Άλλα πειράματα που πραγματοποιήθηκαν στις τελευταίες τάξεις του δημοτικού σχολείου στη Γαλλία απέδειξαν πως η συστηματική πληροφόρηση των μαθητών πάνω στην επαγγελματική ζωή επιφέρει αξιοσημείωτες τροποποιήσεις στις στάσεις τους απέναντι στα διάφορα

επαγγέλματα και τον κόσμο της εργασίας γενικά διαλύει τις προκαταλήψεις που συνδέονται με ορισμένες οικογένειες επαγγελματιών και ευρύνει τον επαγγελματικό τους ορίζοντα.

Ανάλογες τροποποιήσεις στις στάσεις των γονέων απέναντι στο επαγγελματικό μέλλον των παιδιών τους παρατηρήθηκαν ύστερα από διανομή σ' αυτούς φυλλαδίων με πληροφορίες πάνω στις δυνατότητες επαγγελματικού προσανατολισμού που προσφέρονταν στα παιδιά τους.

Γίνεται αντιληπτό πως οι διαπιστώσεις αυτές αποκτούν στον τομέα του Σ.Ε.Π. ιδιαίτερη βαρύτητα. Πλήθος ερευνών σε διάφορες χώρες του κόσμου έχουν δείξει καθαρά την τεράστια επίδραση που ασκούν στις επαγγελματικές βλέψεις των νέων και των γονέων τους οι κοινωνικές προκαταλήψεις.

Με την συστηματική πληροφόρηση οι νέοι και οι οικογένειές τους θα απαλλαγούν από τα στοιχεία αυτά που περιορίζουν την ελευθερία των επαγγελματικών τους προτιμήσεων και τους εμποδίζουν να σκεφτούν γύρω από το μέλλον και να διαλέξουν το επάγγελμά τους με γνώμονα περισσότερο τη λογική παρά το συναίσθημα, πράγμα που θα φέρει σταδιακά και την ορθολογιστική κατανομή του εργατικού δυναμικού της χώρας.

Ο Leon παρατηρεί ότι "διώχνοντας τις διάφορες κοινωνικές προκαταλήψεις, ευνοϊκές και δυσμενείς που η κοινωνία έχει διαμορφώσει γύρω από τα διάφορα επαγγέλματα συντελούμε στην αύξηση της πλαστικότητας των επαγγελματικών προτιμήσεων πράγμα που επιτρέπει στους μαθητευόμενους να ανταποκριθούν με τον πιο κατάλληλο τρόπο στα

προβλήματα που δημιουργεί η κατανομή τους στα διάφορα ιδρύματα μαθητείας”.

Έτσι επιτυγχάνεται, σε κάποιο βέβαιο βαθμό, η μείωση της “συμφορήσεως” που παρουσιάζεται σε ορισμένους κλάδους του εκπαιδευτικού συστήματος και ιδιαίτερα στην μέση γενική εκπαίδευση και σε μερικές κατευθύνσεις της ανώτερης εκπαίδευσεως, οι οποίες σε πολλές περιπτώσεις δεν προσφέρουν περισσότερες δυνατότητες απασχολήσεως ή οικονομικά οφέλη σε σύγκριση προς άλλους κλάδους που κυριολεκτικά περιφρονούνται εντελώς.

Μια τέτοια κατάσταση υπάρχει σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες. Στη χώρα μας μάλιστα το πρόβλημα αυτό της μαζικής στροφής των νέων προς ορισμένες μόνο επαγγελματικές ειδικότητες και προς της σχολές που προπαρασκευάζουν γι’ αυτές αποτέλεσε ένα από τα οξύτερα εκπαιδευτικά προβλήματα της τελευταίας δεκαετίας, για την λύση του οποίου πάρθηκαν ποικίλα μέτρα.

Η έγκαιρη λοιπόν πλήρης ειλικρινής, τεκμηριωμένη και συνεχής πληροφόρηση μπορεί να βοηθήσει αποφασιστικά στην αντιμετώπιση τέτοιου είδους προβλημάτων.

Πιστεύεται γενικά ότι από τη στιγμή που θα πληροφορηθούν οι νέοι σωστά και υπεύθυνα για τον επαγγελματικό κορεσμό που υπάρχει στα περισσότερα από τα προτιμώμενα σήμερα επαγγέλματα, παρά πολλοί θα αλλάξουν από μόνοι τους προτίμηση και θα στραφούν κατά ένα σημαντικό ποσοστό σε τομείς, όπου υπάρχουν ενδείξεις για καλύτερες προοπτικές απασχολήσεως. Έτσι θα επιτευχθεί με τρόπο δημοκρατικό, χωρίς κανένα

καταναγκασμό, η εναρμόνιση των κοινωνικο-οικονομικών αναγκών της χώρας σε ειδικευμένο εργατικό δυναμικό και των επαγγελματικών τάσεων και φιλοδοξιών των νέων και των γονέων τους. Με τον τρόπο αυτό θα επιτευχθεί η αποσυμφόρηση του κλάδου της γενικής εκπαίδευσης θα μειωθεί το πλήθος εκείνων που συνωστίζονται ζητώντας μια θέση σε κάποια ανώτερη σχολή που δεν υπόσχεται πολλά πράγματα από επαγγελματικής πλευράς και θα μεγαλώσει το ρεύμα προς τους κλάδους εκείνους που υπόσχονται καλύτερο επαγγελματικό μέλλον. Γιατί ας μην γελιόμαστε "οι ανθρωπίνες υπάρξεις", όπως παρατηρεί ο PH. COOMBS, θεωρούν πριν απ' όλα την εκπαίδευση σαν ένα μέσο για να επιτύχουν μια καλύτερη θέση. Αυτό που τους ενδιαφέρει είναι το κέδρος που αποφέρει η εκπαίδευση η οποία θεωρείται σαν ένα είδος επένδυσεως". Αλλά κανείς δεν θα δεχτεί επένδυση σε τομείς όπου θα ξέρει ότι το κέρδος θα είναι πολύ μικρό ή και ανύπαρκτο.

Ο M. Renchlin παρατηρεί σχετικά ότι "η πλειονότητα των μαθητών και των σπουδαστών θα αποδεχόταν με δυσκολία την ιδέα ότι η εργασία τους κατά την διάρκεια των σπουδών τους έχει για μοναδικό σκοπό να προπαρασκευάσει τις πολιτιστικές τους δραστηριότητες και τη συμμετοχή τους στα κοινά και ότι η εργασία αυτή δεν θα έχει κανένα αποτέλεσμα πάνω στο τρόπο με τον οποίο θα κερδίσουν λίγα χρόνια αργότερα τη ζωή τους".

Περαιτέρω βέβαια να τονιστεί ότι η πληροφόρηση εδώ δεν νοείται με την έννοια της προπαγάνδας που δημιουργεί γεύτικες εντυπώσεις και αποσκοπεί στο να παρασύρει-όχι να προσανατολίσει υπεύθυνα τους-νέους προς ορισμένες κατευθύνσεις. Η πληροφόρηση, όπως θα τονιστεί και

παρακάτω οφείλει μέσα σε μια δημοκρατική πολιτεία να δίδει πριν από την πληροφόρηση απαιτείται η ανύγωση όλων των επαγγελματικών δραστηριοτήτων στο ίδιο ή παραπλήσιο επίπεδο και ο περιορισμός στο μέτρο του δυνατού των δυσάρεστων πλευρών των διάφορων επαγγελμάτων. Μόνο τότε θα έχει ουσιαστικό νόημα η πληροφόρηση.

Τελειώνοντας το υποκεφάλαιο αυτό αξίζει να σημειώσουμε εδώ την παρακάτω δράση του M. Rosier. "Εάν απορρίπτουμε την αυταρχική αντίληψη κατά την οποία οι σπουδές και τα επαγγέλματα επιβάλλονται από ένα αυταρχικό οικονομικό προγραμματισμό, εάν μέσα στην κοινωνία εξακολουθούμε να δίνουμε την προτεραιότητα στην έννοια άνθρωπος, τότε για να είναι συμβιβάσιμη η ελευθερία της εκλογής του επαγγέλματος με την ικανοποίηση των αναγκών της οικονομίας, θα πρέπει να τίθεται έγκαιρα στη διάθεση όλων των μελών του κοινωνικού συνόλου κάθε είδους πληροφορία σχετική με τα θέματα αυτά"

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11ο

Αγορά εργασίας

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Απογραφής πληθυσμού, που έγινε σε ολόκληρη τη χώρα την 5η Απριλίου 1981, ο πληθυσμός της χώρας αυξήθηκε από 8.768.640 σε 9.740.000 άτομα στη δεκαετία 1971-1981 δηλ. κατά 971.600 άτομα και σε ποσοστό 10,7% που αντιστοιχεί σε μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης 1,08%.

Εξάλλου, ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός αυξήθηκε μέσα στη δεκαετία από 3.283.880 σε 3.677.000 άτομα δηλ. κατά 393.120 άτομα και σε ποσοστό 12%.

Το αποτέλεσμα της ευμενούς αυτής εξέλιξης του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, στη δεκαετία 1971-1981 ήταν να αυξηθεί και η ποσοστιαία συμμετοχή του στο σύνολο του πληθυσμού από 37,4% το 1971 σε 37,8% το 1981, που παρουσιάζεται σαν η πιο χαμηλή στην Ευρώπη (η συνήθης συμμετοχή στις περισσότερες χώρες κυμαίνεται από 42 μέχρι 49%).

Η αύξηση αυτή του οικονομικά ενεργού πληθυσμού οφείλεται κυρίως στη φυσική πληθυσμιακή κίνηση (διαφορά γεννήσεων-θανάτων) και στην καθαρή παλιννόστηση.

Επίσης στη δεκαετία 1971-1981 έγιναν σημαντικές μετά κινήσεις του ενεργού πληθυσμού από το πρωτογενή στο Δευτερογενή και τριτογενή τομέα της οικονομίας.

Πίνακας

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΙΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

α/α ΤΟΜΕΙΣ	1971 Σε χιλιάδες ατόμων	% (κατ. εκτίμηση)	1981 Σε χιλιάδες ατόμων	%	Συνολική μεταβολή 1971-1981
1. Πρωτογενής	1.330	40,5	1.103	30	-17,1%
2. Δευτερογενής	840	25,6	1.103	30	+31,3%
3. Τριτογενής	1.113	33,9	1.471	40	+32,2%

Οι μετακινήσεις αυτές του ενεργού πληθυσμού είχαν σαν συνέπεια την ελάττωση της συμμετοχής του ενεργού πληθυσμού στον πρωτογενή τομέα από 40,5% το 1971 σε 30% το 1981 ενώ αντίθετα έφεραν την αύξηση της συμμετοχής του ενεργού πληθυσμού στο Δευτερογενή τομέα από 25,6% σε 30% και στον Τριτογενή τομέα από 33,9% το 1971 σε 40% το 1981.

Οι πιο πάνω ανακατατάξεις του ενεργού πληθυσμού φυσικό ήταν να συνδεθούν και με την αύξηση του δείκτη αστικοποίησης του εργατικού δυναμικού εξαιτίας της μετακίνησής του προς τις αστικές περιοχές. Ο δείκτης ανεργίας κυμάνθηκε σε σχετικά χαμηλά επίπεδα στη δεκαετία 1971-1981. Η ανεργία στη χώρα μας είναι εποχικής μορφής, με χαμηλό

δείκτη στην περιφέρεια της πρωτεύουσας και στην Πελοπόννησο και με υψηλό δείκτη στα Νησιά, την Ήπειρο και τη Θράκη.

Τέλος, για το εργατικό δυναμικό, αν και σημειώθηκαν ευνοϊκές εξελίξεις κατά τη δεκαετία 1971-1981 παρόλα αυτά η κατανομή του στους ποικίλους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας δεν θεωρείται απόλυτα ικανοποιητική, με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατή η πλήρης εναρμόνιση μεταξύ των διαθέσιμων συντελεστών της παραγωγής.

Γενικά η ασκούμενη τα τελευταία χρόνια οικονομική πολιτική έχει σαν πρωταρχικό της στόχο την ορθολογικότερη κατανομή του πληθυσμού, την ηθική του εξύγωση και την πληρέστερη αξιοποίησή του. Ακόμα αποβλέπει στην αύξηση της αποτελεσματικότητας του μηχανισμού της αγοράς εργασίας και τη βελτίωση της διάρθρωσης αυτής, για την ευχερέστερη απορρόφηση γενικά των ανέργων, αλλά και ειδικότερα του προϊόντος του εκπαιδευτικού συστήματος.

Για την υλοποίηση αυτών των στόχων, απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί αρχικά η σαφής γνώση της κατάστασης της αγοράς εργασίας, μέσω ενός αποτελεσματικού συστήματος στατιστικής παρακολούθησης του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και σε συνδυασμό με το φύλο, ηλικία, μόρφωση, περιοχή κ.λ.π. Η σαφής γνώση της αγοράς εργασίας επιτρέπει τη χάραξη όχι μόνο για το παρόν αλλά και για το μέλλον του "ανθρώπινου προϋπολογισμού" με την αντιπαράταξη του διαθέσιμου ανθρώπινου δυναμικού προς τις ανάγκες της εθνικής οικονομίας σε εργατοτεχνικό και υπαλληλικό δυναμικό, λαμβανόμενων υπόψη και των δημογραφικών εξελίξεων.

Οι μελλοντικές επιδιώξεις στον τομέα της αγοράς εργασίας αναφέρονται επίσης, από τη μια μεριά στην εξασφάλιση πλήρους απασχόλησης του εργατικού δυναμικού, και μάλιστα σε εργασίες υψηλής παραγωγικότητας, και από την άλλη στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας.

Ιδιαίτερα, για την υλοποίηση του πρώτου στόχου, χρειάζεται η προσαρμογή της προσφοράς προς τις ανάγκες της ζήτησης, κατά είδος εργασίας και γεωγραφική περιοχή, ώστε οι στενότητες εργασίας από το ένα μέρος και η υποαπασχόληση και η ανεργία από το άλλο να παραμένουν σε ανεκτά επίπεδα. Η αδυναμία εξασφάλισης μιας τέτοιας αρμονίας στους επιμέρους τομείς της αγοράς εργασίας οφείλεται κυρίως:

- α) στη μη ορθολογική διαμόρφωση των αμοιβών σύμφωνα με την παραγωγικότητα της εργασίας και τις σχετικές στενότητες αυτής,
- β) στη μη εναρμονισμένη δομή του εκπαιδευτικού συστήματος, κατά βαθμίδα εκπαίδευσης και κύκλο σπουδών προς τις ανάγκες της αγοράς εργασίας (οι άνεργοι κατά ένα μεγάλο ποσοστό είναι νεαρά άτομα, κυρίως απόφοιτοι Γυμνασίου ή Λυκείου και πτυχιούχοι Ανωτάτων Σχολών που για πρώτη φορά επιδιώκουν την ανεύρεση εργασίας),
- γ) στη μη ευρεία εφαρμογή του επαγγελματικού προσανατολισμού για τους νέους και
- δ) στην ανεπαρκή πληροφόρηση σχετικά με τις ευκαιρίες απασχόλησης και αμοιβής εργασίας.

Η θεραπεία των παραπάνω αδυναμιών, που παρουσιάζονται στην όλη οργάνωση και λειτουργία της αγοράς εργασίας, εντοπίζεται κυρίως στη

δυνατότητα κατάλληλης προσαρμογής των υπηρεσιών απασχόλησης, ώστε να είναι σε θέση να έχουν αμεσότερη και αρτιότερη εποπτεία της αγοράς εργασίας, πράγμα που έχει σαν αποτέλεσμα και τη στερέωση του δεσμού της διαμεσολάβησης (εναρμόνιση προσφοράς και ζήτησης καθώς και του δεσμού του επαγγελματικού προσανατολισμού. Αλλά προχωρώντας και πιο πέρα τονίζουμε και την ανάγκη για μια ευρύτερη χρησιμοποίηση μηχανογραφικών μέσων και μεθόδων, για τη μελέτη των προβλημάτων εκσυγχρονισμού των συστημάτων πληροφόρησης, Η χρησιμοποίηση μηχανογραφικών εφαρμογών, αναμφισβήτητα, αυξάνει την αποτελεσματικότητα του μηχανισμού της αγοράς εργασίας.

Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να τονίσουμε ότι σήμερα δεν υπάρχουν πλήρη στοιχεία για την εκάστοτε προσφορά και ζήτηση εργασίας, τόσο κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, όσο και κατά επάγγελμα ή ειδικότητα. Υπάρχει όμως η δυνατότητα για κάθε ενδιαφερόμενο να πάρει σχετικές πληροφορίες και να έχει στοιχεία, κατά το μέτρο του δυνατού ακριβή, από τις σχετικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Εργασίας που εποπτεύει με τα όργανά του και ασκεί τον έλεγχο της αγοράς εργασίας και από τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), του οποίου οι υπηρεσίες απασχόλησης παίζουν ρυθμιστικό ρόλο στη λειτουργία της αγοράς εργασίας και την επηρεάζουν ουσιαστικά, αφού μεσολαβούν μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας.

Ειδικότερα, πληροφορίες για την αμοιβή εργασίας μπορεί ο ενδιαφερόμενος να αντλήσει από τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας. Επειδή όμως για ορισμένα επαγγέλματα η ζήτηση συμβαίνει να είναι

μεγαλύτερη από την προσφορά και οι αμοιβές των απασχολουμένων είναι πολλές φορές πολύ υψηλότερες από τις οριζόμενες στις συλλογικές συμβάσεις, μπορεί ο ενδιαφερόμενος να πάρει πραγματικά στοιχεία αμοιβής εργασίας για κάθε επάγγελμα από το αντίστοιχο επαγγελματικό Σωματείο ή και από τις ίδιες τις επιχειρήσεις, όταν θέλει να πληροφορηθεί για το ύψος στο οποίο κυμαίνονται οι ημερήσιες και μηνιαίες αποδοχές για κάθε επάγγελμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12ο

Εκλογή επαγγελματικής σταδιοδρομίας

Το ενδιαφέρον για την εκπαίδευση και την αγωγή δεν πρέπει ποτέ να σταματά με την απόλυση του μαθητή από το Σχολείο, γιατί αυτό θα έδετε σε κίνδυνο όλες τις προηγούμενες φροντίδες της αγωγής και της εκπαιδεύσεως.

Κάθε χρόνο και στο τέλος περίπου του σχολικού έτους, όλο και μας σπρώχνει η έγνοια για το τι θα γίνουν τα παιδιά τα οποία θ' απολυθούν. Γι' αυτό και ρωτούμε και κυρίως συζητούμε με γονείς αλλά και μαθητές που πρόκειται ν' αφήσουν τα θρανία, για το βήμα αυτό της ζωής, από το σχολείο προς το νέο τους δρόμο. Προσπαθούμε να μάθουμε, πως σκέπτονται μαθητές και γονείς για το σπουδαίο αυτό ζήτημα της εκλογής του επαγγέλματος. Πως αντιλαμβάνονται τη σπουδαία αυτήν απόφαση, ποιο είναι το νόημα της και ως ποιο σημείο αναμετρούν τη σοβαρότητα της εκλογής για τον ένα ή για τον άλλο δρόμο. Αν υποπτεύονται περισσότερο ή λιγότερο τις συνέπειες της καλής ή της κακής εκλογής. Ποιες αιτίες κυριαρχούν στην εκλογή, και αν υπάρχει έστω και σε υποτυπώδη κατάσταση, η συνείδηση πως υπάρχουν παράγοντες, όπως η κλίση, οι ικανότητες, η προσαρμοστική δύναμη, που σύμφωνα με τους οποίους αν εκλέγεται ένα επάγγελμα μπορεί να είναι πλούσιο σε απόδοση από κάθε πλευρά.

Στον τόπο μας το πρόβλημα της αντικειμενικής εκλογής του επαγγέλματος έμεινε τελείως έξω από την προσοχή μας και μόλις τελευταία αρχίζουμε να το υποπτευόμαστε. Δεν πρόκειται εδώ με τις

σύντομες παρατηρήσεις μας να δώσουμε λύσεις στο πρόβλημα, παρ'α σκοπός μας είναι να επιστήσουμε την προσοχή των γονέων στη σοβαρότητα του ζητήματος, διότι αυτοί παίζουν τον πιο σπουδαίο ρόλο στην εκλογή του επαγγέλματος των παιδιών τους και στους ώμους τους πέφτει πράγματι η βασική ευθύνη του προβλήματος. Θα προσπαθήσουμε να κάνουμε συνειδητό το πρόβλημα και θα καταπολεμήσουμε, διαπιστώνοντας από την παρατήρηση, πολλές αδυναμίες τους, που ασκούν μια σημαντική επιρροή στην απόφαση της εκλογής της σταδιοδρομίας των νέων, στην απόφαση για την επιτυχία ή την αποτυχία στη ζωή τους.

Το επάγγελμα είναι εσωτερική τάση προς ένα έργο, για το οποίο θεωρεί κανένας τον εαυτό του κατάλληλο. Μ' άλλα λόγια αυτό σημαίνει το δόσιμο σε μια σκόπιμη, συνειδητή, προγραμματική, σταθερή εργασία, η οποία ν' ανταποκρίνεται προς τις ψυχοβιολογικές κλίσεις, ιδιότητες και ικανότητες του ανθρώπου και να εναρμονίζεται με τον κόσμο των αξιών, τις οποίες, θα πρέπει να πραγματοποιήσει ο φορέας του επαγγέλματος.

Η σημασία της εκλογής, του επαγγέλματος είναι εξαιρετικά σημαντική. Η εκλογή είναι το πιο σπουδαίο από κάθε άλλο πράγμα στη ζωή του ανθρώπου. Εκλογή επαγγέλματος, είπε κάποιος ερευνητής του προβλήματος, είναι εκλογή ζωής. Αυτή ορίζει και την όλη ανάπτυξη της προσωπικότητας του ανθρώπου και είναι πάλι τόσο πηγή ευτυχίας, όσο και δυστυχίας. Η επαγγελματική εργασία μας ασκεί μια ειδική επίδραση στο χαρακτήρα μας. Το επάγγελμα είναι μια σπουδαία και μοναδική δυνατότητα, όπως πιστοποιούν ερευνητές της σημασίας και της ψυχολογίας του επαγγέλματος στον άνθρωπο, για να βρει ή να χάσει τον εαυτό του

ολότελα. Το επάγγελμα δεν είναι μόνον μέσον υλικής συντηρήσεως, αλλά πέρα απ' αυτό είναι και μορφή ζωής. Γίνεται το κέντρο των σκέψεων και των πράξεων του ανθρώπου, είναι δόσιμο και αφοσίωση σ' αυτό του πιο καλού που έχει ο άνθρωπος. Γι' αυτό και η εκλογή του είναι ένα βήμα μεγάλων διαστάσεων. Η απόφαση εκλογής επαγγέλματος είναι και απόφαση εκλογής τρόπου ζωής και περιβάλλοντος. Το επάγγελμα ασκεί λοιπόν μια θετική ή αρνητική στο φορέα του. Η θετική επίδραση προϋποθέτει την ταιριαστή εκλογή επαγγέλματος, την εναρμόνιση ψυχο-μυικών δυνάμεων του φορέα με τις απαιτήσεις του επαγγέλματος, και όταν συμβαίνει αυτό τότε το επάγγελμα γίνεται πηγή δύναμης, που αποκρούει και υπερνικά κάθε αντιξοότητα στη ζωή, μας παρέχει το πιο σταθερό θεμέλιο για μια χαρούμενη και ευτυχισμένη ζωή. "Μόνο τότε η ζωή μας έχει νόημα και εκπληρώνεται η ανθρώπινη αποστολή της". Όταν δεν υπάρχει η θετική αυτή εναρμόνιση ανάμεσα στο "είναι" μας και στο επάγγελμά μας, τότε τη δέση της ευτυχίας την παίρνει η δυστυχία, το διπλό σχίσσιμο του εαυτού μας και η αγωνία μας ανάμεσα στην εσωτερική μας αναζήτηση και στην εξωτερική πίεση του επαγγέλματος. Και το επάγγελμα τότε γίνεται φορτίο δυσβάστακτο και η εργασία τυραννία, το μέλλον χωρίς νόημα και η ζωή μας αποτυχημένη.

Η εργασία, η οποία γίνεται με βία, είναι το πιο πνιγερό βασάνισμα, γιατί τίποτε δεν είναι τόσο τρομερό, όσο κάθε μέρα από το πρωί έως το βράδυ να κάνεις κάτι, που εναντιώνεται μέσα σου. Μια τέτοια εργασία γίνεται πηγή απογοητεύσεων, δυσθυμιών, εκνευρισμών, συναισθημάτων, μειονεξίας,

νευρώσεων, που φτάνουν ως τις πιο βαριές διαταράξεις του οργανισμού και της ψυχής.

Το άτομο που ακολουθεί έναν επαγγελματικό δρόμο, ο οποίος δεν ανταποκρίνεται στις δυνατότητες και στις ικανότητες του, χάνει το ενδιαφέρον της ζωής, τη ζωτικότητα, αισθάνεται τον εαυτό του έρημο, απδιασμένο και μια βαριά πίκρα τον κατέχει. Κι αυτήν την καθημερινή βαριά και πικραμένη διάθεσή του την σκορπά στους γύρω του, στους συνεργάτες του, στους συναδέλφους του, στους υφιστάμενους ή και στους προϊστάμενους του και στην οικογένειά του. Το δηλητήριο ξεχύνεται προς όλες τις κατευθύνσεις και η ενέργειά του από ατομικής και ύστερα από κοινωνικής πλευράς είναι αρκετά εκτεταμένη, όσο και αν δεν είναι και τόσο ολοφάνερη. Ωστόσο πάντα είναι σταθερή και βέβαια η ζημιά που επέρχεται και αισθητός ο αντίκτυπος και η διάβρωση στην εθνική οικονομία και στην ευημερία του συνόλου.

Η εκλογή του επαγγέλματος δεν είναι ένα ζήτημα, που αφορά μόνο το άτομο και την οικογένεια, παρά η επίδραση της απλώνεται θετικά ή αρνητικά και πιο πέρα, σ' ολόκληρη την πολιτεία, στο πεπρωμένο του λαού. Από την πετυχημένη εκλογή του επαγγέλματος εξαρτάται η κοινωνική σταθερότητα μιας πολιτείας. Μια πολιτεία είναι τόσο πιο σταθερή, όσο πιο πολύ είναι διαφοροποιημένα επαγγελματικά τα μέλη της. Όσο πιο πολλοί κατάλληλοι άνθρωποι δεν βρίσκονται στην κατάλληλη θέση, τόσο πιο αδύνατη είναι η πολιτεία, τόσο πιο φτωχός και καταπιεσμένος ο λαός. Επομένως το επάγγελμα είναι ένα βασικό και κεντρικό σημείο, στο οποίο συναντώνται το προσωπικό πεπρωμένο και το πεπρωμένο της πολιτείας. Η

πλούσια επαγγελματική διαφοροποίηση των πολιτών μιας πολιτείας και η ταιριαστή εκλογή του επαγγέλματος προσπορίζει στην πολιτεία σταθερότητα. Αποκλείει την επαγγελματική μαζοποίηση και προφυλάσσει από κάθε είδος δημαγωγικής εκμεταλλεύσεως και επαγγελματικής δυσaréσκειας, αιτίες που προκαλούν τις μαζικές κινήσεις, τις εκστρεμιστικές τάσεις και τις επαναστάσεις. Είναι παρατηρημένο από τους κοινωνιολόγους, πως οι ταξικές επαναστάσεις προήλθαν από πυρήνες της ασταθεροποίητης επαγγελματικά και δυσareστημένης μαζικής εργατικής τάξεως.

Όπως πάλι είναι πιστοποιημένο από τους ψυχολόγους ότι οι πόλεμοι εκτός από τους απελευθερωτικούς και τους αμυντικούς, έχουν τις πιο βαθιές τους ρίζες στην επαγγελματική δυσaréσκεια των μαζών. Η θετική λοιπόν η αρνητική εκλογή του επαγγέλματος επηρεάζει αρκετά την οικονομική, κοινωνική και πολιτική ζωή του τόπου, τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά, γι' αυτό και κοινωνική σταθερότητα και σωστή εκλογή του επαγγέλματος φαίνεται να είναι στενά συνδεδεμένα.

Η εκλογή του επαγγέλματος σύμφωνα με τις παρατηρήσεις μας ρυθμίζεται συνήθως από τυχαία περιστατικά παρατηρήσεις μας ρυθμίζεται συνήθως από τυχαία περιστατικά ή από εντελώς εξωτερικές επιδράσεις, από υποκειμενικότητα ή ματαιοδοξία των γονέων, από το πνεύμα της εποχής, τη μόδα. Ακόμα οι γονείς παρασέρνονται από τις επιθυμίες των τέκνων τους, οι οποίες δεν ανταποκρίνονται σε εσωτερικές τάσεις, σε ικανότητες και ιδιότητες επαγγελματικής προσαρμογής των ψυχοβιολογικών λειτουργιών τους.

Η εκλογή του επαγγέλματος είναι ένα δύσκολο ζήτημα. Το πρόβλημα όμως γίνεται πιο δύσκολο, γιατί πρέπει κυρίως ν' αποφασιστεί και να λήξει κατά την εποχή της εφηβικής ηλικίας, κατά την περίοδο της εσωτερικής αστάθειας, του νέου, εποχή των κρίσεων και των σωματικών ενοχλήσεων, καταστάσεων οι οποίες δυσκολεύουν και τον έφηβο όσο και το σπίτι για να πάρη αντικειμενική θέση και μετρημένη απόφαση απέναντι του προβλήματος.

Ο έφηβος την εποχή, που πρόκειται να εκλέξει το επάγγελμα του βρίσκεται ακόμα στο στάδιο της αναπτύξεως, στερείται πείρας και προβλεπτικότητας χρωματίζει τα διάφορα επαγγέλματα κατά ιδιότυπο τρόπο και υπόκειται σε υποβολές. Δεν μπορεί να έχει μια θεώρηση του κόσμου γιατί όλοι βρίσκονται σ' αυτήν την ηλικία "εν ρευστή κατάσταση". Ο ίδιος δεν έχει σοφή είδηση και γνώση του εαυτού του. Γενικεύει τη φτωχή πείρα του και κρίνει και αξιοποιεί κατά υποκειμενικό τρόπο. Παίρνει αποφάσεις χωρίς να έχει συνείδηση των διαστάσεων και του βάθους αυτών που αποφάσισε. Δεν ξέρει τι θα πει χρόνια και χρόνια μια ζωή ολόκληρη, ν' ασκείς ένα επάγγελμα. Έπειτα πάλι βρίσκεται ο έφηβος σ' εκείνο το στάδιο της ηλικίας του, που δεν διαχωρίζει κατά σαφή τρόπο το τι είναι απλή ασχολία και τη σοβαρή εργασία. Και ακόμα δεν βλέπει καθαρά τη σοβαρότητα της ζωής που παίρνει επάνω της η εργασία. Όλα αυτά είναι αιτίες για να παρασύρουν τους γονείς ή τους νέους στην εκλογή αντιθέτων δρόμων προς τις σωματικές και πνευματικές ικανότητες, προς ψυχικές προδιαθέσεις των εφήβων.

Έπειτα πάλι επιδρούν πολύ στην απόφαση της εκλογής της σταδιοδρομίας προκαταλήψεις ή παλιές αντιλήψεις, πλανερές παραστάσεις και φαινομενικές αξίες. Από αυτές τις αιτίες εκπορεύεται η πλάνη μιας έντονης περιφρονήσεως προς ορισμένα επαγγέλματα, όσο και αν αυτά τα τελευταία χρόνια φαίνεται ίσως κάπως ν' αλλάζουν τα πράγματα σχετικά με την κατάταξή τους μέσα στην επαγγελματική κλίμακα.

Κατά κανόνα τα χειρωνακτικά επαγγέλματα περιφρονούνται, όσο και αν ύστερα από μια καλή μάθηση της τέχνης και από μια καλή και ευσυνείδητη εργασία ή εξάσκηση αυτών των επαγγελμάτων τοποθετεί τους φορείς τους επάνω σε μια "χρυσή βάση".

Υπάρχουν πάλι αντίθετα άλλοι επαγγελματικοί δρόμοι, που υπερτιμούνται από τους γονείς, οι οποίοι δεν βλέπουν πως κάτω από την εξωτερική φαινομενική λαμπρότητα κρύβεται πολλή δυστυχία, απαιτώντας από την "λάμπουσα πενίαν".

Δεν λαβαίνεται καθόλου υπόψη η οικογενειακή παράδοση. Κατ' αρχήν ο πατέρας δεν θέλει να κάμει το παιδί του ό,τι ήταν αυτός. Αποφεύγει να το οδηγήσει στο δρόμο του δικού του επαγγέλματος, να του δώσει την πείρα του, τις γνώσεις του.

Συνήθως κατ' ασυνείδητο τρόπο τείνουν οι γονείς να υπερτιμούν τις δυσκολίες του επαγγέλματός τους και έτσι αποτρέπουν τα παιδιά τους από ενωρίς από το δικό τους επάγγελμα με την απαισιόδοξη στάση που παίρνουν απέναντί του με την γυγχρότητα με την οποία εκτελούν την εργασία τους. Το παιδί βλέπει ότι ο πατέρας του με πόνο, κόπο και στενοχώρια γυρίζει από την εργασία στο σπίτι, ακούει να κατηγορεί το

επάγγελμά του, αισθάνεται τη δυσθυμία του και έτσι δημιουργείται η κατάλληλη ατμόσφαιρα για την τροπή του προς άλλο επάγγελμα. Δεν υποπτευόμαστε τη σημασία της επαγγελματικής οικογενειακής παράδοσης, τόσο από ατομικής όσο και εθνικής και κοινωνικής απόγews. Η συνηθισμένη εχθρότητα και η αποστροφή μας προς το ίδιο το επάγγελμά μας ίσως να οφείλεται ως ένα σημείο στην τάση την οποία έχουμε για αλλαγή έστω και " επί τα χείρω".

Πολλές φορές γονείς αφήνουν διαθήκη, ή "κατάρα και ανάθεμα" στα παιδιά τους να μην ακολουθήσουν το επάγγελμά τους. Και δεν παρατηρείται το φαινόμενο αυτό της άρνησης σ' εκείνους που έχουν ασήμαντα επαγγέλματα, φτωχά και αφανή, αλλά και σ' εκείνους που έχουν επαγγέλματα, τα οποία περιβάλλονται με κοινωνική εκτίμηση ή ανήκουν στο πεδίο της επιστήμης ή και στα προσοδοφόρα. Ανάμεσα στις αιτίες, που προκαλούν πολλές φορές την απέχθεια προς το επάγγελμα, με το οποίο ζήσαμε τριανταπέντε ή σαράντα και περισσότερα χρόνια της ζωής μας, η βασική είναι ασφαλώς η αποτυχημένη εκλογή, γι' αυτό και πολλές φορές θέλουμε να κάνουμε το παιδί μας εκείνο που δεν γίναμε εμείς. Θέλουμε ίσως ασυνείδητα να ικανοποιήσουμε κάποιες δικές μας κλίσεις, που έμειναν ακαλλιέργητες ή κάποια ατομική φιλοδοξία μας ή και συνηθέστερα τη ματαιοδοξία μας. Δεν λαβαίνουμε υπόψη μας, πως το παιδί πρέπει να γίνει εκείνο που αυτό είναι, ό,τι ανταποκρίνεται στο φυσικό του.

Δεν είναι εύκολο και τόσο που νομίζουμε για ν' αλλάξουμε τους ανθρώπους, ν' αποτρέπουμε από το φυσικό τους τα παιδιά μας. Κι όταν γίνεται αυτό, τότε οι άνθρωποι αυτήν την εκτροπή την πληρώνουν στη ζωή

τους με μια φοβερή δυσαρμονία ανάμεσα σ' αυτούς και στην εργασία τους, με εσωτερική δυστυχία, αφού αντικρίζουν την εργασία ως αγγαρεία, όσο και αν μερικές φορές εξωτερικά παρουσιάζονται ευτυχισμένοι ή καλοαμειβόμενοι.

Είναι πάλι πλάνη και ματαιοπονία και ανυπολόγιστη και πολλαπλή ζημία, εκείνο που γίνεται από πολλούς γονείς, οι οποίοι προσπαθούν με κάθε μέσο να βιάζουν τα παιδιά τους προς υψηλούς και ανηφορικούς, ανωτέρους πολύ των δυνάμεων τους δρόμους, ενώ αυτά στερούνται των κοινών ακόμα ψυχοπνευματικών ικανοτήτων. Από την άλλη πάλι πλευρά στενοχωρείται κανένας και λυπάται πολύ, όταν διαπιστώνει, πως υπάρχουν γονείς, οι οποίοι δεν αντιλαμβάνονται τις ικανότητες του παιδιού τους, δεν παίρνουν καν είδηση πόσο προικισμένα είναι τα παιδιά τους, και τ' αποσύρουν από το σχολείο ή πάλι πως άλλοι αναγκάζονται να μην τα "στείλουν παρά πάνω" από οικονομικούς λόγους.

Η εκλογή της επαγγελματικής σταδιοδρομίας των νέων επηρεάζεται ακόμα από υποβολές φίλων, συγγενών, καθηγητών, συμμαθητών, από το πνεύμα της εποχής και κυρίως από αντιλήψεις, που είναι βαθιά ριζωμένες στο συναισθηματικό και στο φανταστικό κόσμο των παιδιών και των γονέων, παρά από την γυχή και αντικειμενική σκέψη. Στηρίζονται περισσότερο στην προκατάληψη παρά στην κρίση. Ακόμα επιδρούν και μερικές ασυνείδητες αιτίες και επάνω απ' όλα η "τύχη" παίζει τις περισσότερες φορές τον πιο σπουδαίο ρόλο.

Γενικά παρατηρεί κανένας, πως η εκλογή του επαγγέλματος κυριαρχείται από παράγοντες, οι οποίοι μπορούν να χαρακτηριστούν ως επουσιώδεις.

Δηλαδή η εκλογή του επαγγέλματος, σχεδόν στο σύνολο, δεν είναι αποτέλεσμα φροντισμένης πραγματικής και αδιαφιλονίκητης περίσκεψης η οποία θα ανταποκρίνεται στη σπουδαιότητα της σημασίας του προβλήματος. Οι γονείς οδηγούνται από τυχαία περιστατικά ή από εξωτερικές επιδράσεις από υποκειμενικότητα και πολλές φορές από ματαιοδοξία. Διαπιστώνεται με ευκολία, πως η οικογένεια δεν είναι σε θέση να καθοδηγήσει ή να βοηθήσει στη λύση του προβλήματος. Ωστόσο η εκλογή του επαγγέλματος είναι καθαυτό έργο και δικαίωμα κατά πρώτο λόγο, της οικογένειας, διότι το ίδιο το παιδί δεν είναι σε μεγάλο μέτρο ικανό, στο στάδιο αυτό της ηλικίας, στο οποίο του τυχαίνει να εκλέξει το επάγγελμά του να βοηθήσει τον εαυτό του. Δεν μπορεί να 'δη στην ορδή προέκτασή του τις ανάγκες, τις προσπάθειες του, τις επιθυμίες και τις λαχτάρες του και να πάρει τη σωστή απέναντι τους θέση. Κι ακόμα πιο λίγο μπορεί να εκτιμήσει όπως πρέπει το ταλέντο του, τις ικανότητες του. Κι αν ακόμη μπορούσε ν' αποχτήσει την αναγκαία και σαφή γνώση των εσωτερικών ανησυχιών του, δεν θα ήταν δυνατόν να βοηθήσει, γιατί δεν έχει γνώση του βάθους και του κύκλου του περιεχομένου του επαγγέλματος, των απαιτήσεων του και της τεχνικής ανάπτυξης,

Το σχολείο επίσης, όσο και αν δεν του πέφτει ο πρωταρχικός λόγος για την εκλογή του επαγγέλματος των μαθητών του, γιατί το καθαυτό καθήκον του είναι να ετοιμάσει καλά το νέο, δεν είναι σε θέση από πολλές αιτίες να δώσει ίσως και υπό ορισμένες προϋποθέσεις, που και αυτές δεν υπάρχουν σε μας, μερικά στοιχεία επαγγελματικού προσανατολισμού.

Η αδυναμία της οικογένειας και του σχολείου και η έλλειψη συστηματικής πρόνοιας οδήγησαν αλλού σε νέες λύσεις. "Ίδρυσαν ένα

πλήθος ειδικών επιστημονικών κέντρων και ινστιτούτων για θεωρητική μελέτη των σχετικών ζητημάτων και έχουν οργανωθεί αντίστοιχες υπηρεσίες για τις ψυχολογικές και άλλες εξετάσεις και την παροχή συμβουλών στις οικογένειες και στους εφήβους. Στον τόπο μας δεν έχουμε τίποτε βέβαια από αυτά. Δεν έχουμε όμως ούτε ίσως συνείδηση αυτής της έλλειψης και της ανάγκης της διαφοροποίησης των επαγγελματιών και της αναπύξής τους. Χρειάζεται να δημιουργηθεί πρώτα στην οικογένεια η βαθιά συνείδηση, πως την εκλογή του επαγγέλματος δεν πρέπει να την ορίζουν εξωτερικές και τυχαίες συμπτώσεις που αποτέλεσμά τους είναι η συχνή επαγγελματική αποτυχία σ' όλους τους βαθμούς και τις αποχρώσεις, παρά η μετρημένη εκτίμηση της ουσίας των πραγμάτων.

Έτος

Όταν το άτομο από λανθασμένες συγκυρίες επιλέξει ένα επάγγελμα με το οποίο η απόδοση είναι προβληματική μέχρι καταπιεστική τότε το καλύτερο που θα μπορούσε να κάνει είναι να προσαρμοστεί σε αυτό και να προσπαθήσει να συνειδητοποιήσει ότι κάθε άνθρωπος είναι φτιαγμένος για μια θέση εργασίας και για τον συγκεκριμένο είναι αυτή.

Θα πρέπει να συνειδητοποιεί ότι είναι πηγή ζωής για αυτόν και για την οικογένειά του αντίστοιχα. Πρέπει να γίνει συνείδηση στον καθένα ότι ευκαιρίες ενός καλού επαγγέλματος είναι λίγες αλλά όταν του παρουσιαστούν θα πρέπει να έχει την πρωτοβουλία και την ικανότητα να τις αναγνωρίσει και να πιαστεί από αυτές.

Σε μια αμφοτεροβαρής σχέση εργασίας οι ιεραρχικά ανώτεροι θα πρέπει να δίνουν ευκαιρίες στους υφιστάμενους τους να εξωτερικεύσουν τις

δυνατότητες και το πεδίο στο οποίο μπορούν να αποδώσουν με το μέγιστο τρόπο. Δεν θα πρέπει να υποδαλφθούν ευκαιρίες εξελίξεώς τους στον εργασιακό τομέα παρά μόνο να τον υποκινούν με διάφορα κίνητρα.

Επίσης σε μια οικονομική μονάδα θα πρέπει να γίνονται κάποιες ανακατατάξεις προσωπικού με την περαιτέρω τοποθέτηση των εργαζομένων σε θέση εργασίας με τις οποίες μπορούν να αποδώσουν από την αρχική θέση εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13ο

Υπάρχει περίπτωση παραπέρα βελτίωσης

Ο προσανατολισμός του ατόμου στην σωστή εκλογή επαγγέλματος είναι σίγουρα δρόμος δυσβάστακτος και δύσκολος.

Ξεκινά από τα σχολικά ερεθίσματα όταν το άτομο μαθητή τώρα, συνειδητοποιεί σε ποιο επαγγελματικό τομέα κλίνει και είναι δυνατόν να αποδώσει.

Ένας σημαντικός τομέας στον οποίο θα πρέπει να δοθεί μεγάλη σημασία από κρατικής απόψεως είναι η συνεχής και αδιάκοπη καδιέρωση στα σχολικά παραρτήματα, του επαγγελματικού προσανατολισμού.

Επίσης τα σχολικά αυτά ερεθίσματα μπορούν να πάρουν την μορφή κάποιου τεστ και δοκιμασιών των ατόμων (μαθητών) σε ποιο τομέα νοητικό ή χειρωνακτικό ανταποκρίνονται με τον μέγιστο (καλύτερο τρόπο) μετρώντας πάντοτε τα αποτελέσματα που θα εμφανιστούν.

Κάποιες μηχανολογικές υποδομές στα σχολικά κτίρια μπορούν να καταστήσουν δυνατή την αποσαφήνιση των νοητικών ή χειρωνακτικών ικανοτήτων και τελευταίων προτιμήσεων των ατόμων. Το παραπάνω αποτελεί έναν από τους τρόπους βελτίωσης της σωστής εκλογής εργασίας αλλά είναι σαφές και νοητό ότι δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί γιατί η ελληνική σχολική υποδομή αλλά και το γενικότερο πλέγμα της ελληνικής παιδείας δεν είναι ικανή να φέρει σε πέρας το έργο που έχει αναλάβει.

Η σωστή εκλογή ξεκινά και από τις ρίζες της οικογένειας είναι δυνατόν να συμπιέσουν τα μέλη της να εργαστούν πάνω σε αυτό που απασχολούνται

αυτοί χωρίς να αφήσουν να διαχωριστούν οι δυνατότητες αλλά και οι ιδιαιτερότητας του μέλους με αποτέλεσμα να δημιουργείται στο άτομο αυτό όπως επανειλημμένα έχουμε αναφέρει κάποια ευδιάκριτη δυσαρέσκεια με δυσμενείς επιπτώσεις. Βέβαια η σωστή εκλογή επαγγέλματος που ξεκινά από την οικογένεια είναι σαφώς αδύνατο να εντοπιστεί και να χτυπηθεί γιατί υπάρχει εκεί το απόρρητο του προσωπικού αφού αφορά μεμονωμένες περιπτώσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14ο

Προτάσεις-Προβλέψεις-Συμπεράσματα

Τελειώνοντας την εισήγησή μας στο σχετικό θέμα καταλήγουμε σε κάποιες προτάσεις, προβλέψεις και συμπεράσματα τα οποία είναι:

1. Να βοηθηθούν τα άτομα κάθε ηλικίας και ιδίως οι νέοι να γνωρίσουν όσο το δυνατό καλύτερα τις ευκαιρίες που τους προσφέρονται σε μια ορισμένη περίοδο της ζωής τους, κατά την οποία οφείλουν να λάβουν κάποια απόφαση που άμεσα ή έμμεσα σχετίζεται με την εξάσκηση ορισμένης ορισμένης εργασίας. Η γνωριμία αυτή γίνεται μέσα από μια διαδικασία συνεχούς πληροφόρηση των ενδιαφερομένων.
2. Να καταστηθούν τα άτομα ικανά να γνωρίσουν τον εαυτό τους και να καταλήξουν στη διαμόρφωση και οριστικοποίηση ενός συστήματος αξιών, στο ξεκαθάρισμα των απαιτήσεών τους από τη ζωή, στην αποσαφήνιση των ενδιαφερόντων και των φιλοδοξιών τους και στη συνειδητοποίηση των δυνατοτήτων και αδυναμιών τους, προϋποθέσεις απαραίτητες για μια ορθή επιλογή. Όλα αυτά επιτυγχάνονται μέσω μιας διαδικασίας επαγγελματική διαπαιδαγώγησης, ένα μεγάλο μέρος της οποίας μπορεί να γίνει στο σχολείο.
3. Να υποβοηθηθούν τα άτομα να λάβουν σε ορισμένη φάση της ζωής τους κάποια απόφαση με πλήρη συναίσθηση των επιπτώσεων που συνεπάγεται η πράξη τους αυτή, να παρακολουθήσουν την εξέλιξη της υλοποίησής της αποφάσεως αυτής και να τα βοηθήσουν να προβούν στις αναγκαίες αναθεωρήσεις και ίσως σε αναπροσανατολισμό, αν αυτό κριθεί αναγκαίο.

Σύμφωνα με τα παραπάνω ο επαγγελματικός προσανατολισμός επιδιώκει τη σύμφωνη προς τις κοινωνικο-οικονομικές ανάγκες της χώρας κατανομή του εργατικού δυναμικού και την πρόληψη φαινομένων υπερπροσφοράς εργασίας σε ορισμένους τομείς και υποπροσφοράς σε άλλους.

Αυτό όμως δεν πρέπει να γίνεται ποτέ με μέσα και μεθόδους αυταρχικές που αφαιρούν την ελευθερία επιλογής του ατόμου, έστω και με τον κίνδυνο να μη επιτευχθεί το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα. Η επίτευξη του αποτελέσματος αυτού πρέπει να επιδιώκεται με μέσα και μεθόδους δημοκρατικές που δεν θίγουν την ατομική ελευθερία, και κυρίως με την καταπολέμηση των παραγόντων εκείνων που προκαλούν τις “διαστρεβλώσεις” στην κατανομή των εργαζομένων και τις μαζικές προτιμήσεις ορισμένων κατηγοριών επαγγελματιών.

Τέτοιοι παράγοντες μπορούν να είναι οι κοινωνικο-επαγγελματικές προκαταλήψεις, η άγνοια των νέων επαγγελματιών ή της κατάστασης της αγοράς εργασίας ή άλλοι λόγοι που σχετίζονται με τις συνθήκες ή την αμοιβή εργασίας.

Η άμβλυση της επιδράσεως των κοινωνικών προκαταλήψεων στη διαμόρφωση των επαγγελματικών επιλογών των ατόμων ή σε άλλες περιπτώσεις η μελέτη μέτρων για τη βελτίωση ορισμένων εργασιών και η υποβολή σχετικών προτάσεων στους αρμόδιους περιλαμβάνονται επίσης στις επιδιώξεις του επαγγελματικού προσανατολισμού.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Επαγγέλματα και σπουδές του Γεωργίου Αθ. Κωστάκου
2. Εκλογή επαγγελματικής σταδιοδρομίας και η σημασία της. του Ι. Ν. Ξηροτύρη.
3. Η επαγγελματική κατεύθυνση και η δημιουργία του κέντρου επαγγελματικής επιλογής του Παύλου Π. Χριστακόπουλου.
4. Επαγγελματικός Προσανατολισμός του Γεωργίου Αθ. Κωστάκου
5. Επαγγελματικός Προσανατολισμός του Κάρολου Αθ. Κωστάκου.
6. Η πληροφόρηση για τις σπουδές και τα επαγγέλματα του Μιχ. Ι. Κασσωτάκη

